

EKONOMI
HÖGSKOLAN
Lunds universitet

Vad är bilden av revision idag?

En undersökning av effekter och förändringar efter revisionspliktens avskaffande.

Caroline Hallbeck
Josefine Persson
Terese Stenström

Handledare
Erling Green

Sammanfattning

Titel	Vad är bilden av revision idag? En undersökning av effekter och förändringar efter revisionspliktens avskaffande.
Seminariedatum	2012-01-13
Ämne/kurs	FEKH95, Examensarbete kandidatnivå, 15 högskolepoäng
Författare	Caroline Hallbeck, Josefine Persson & Terese Stenström
Handledare	Erling Green
Fem nyckelord	Revisionsplikt, revisionsbyrå, aktiebolag, revision, kommunikation.
Syfte	Syftet med denna uppsats är att beskriva och analysera vilka effekter revisionspliktens avskaffande bidragit till, samt hur relationen mellan aktiebolag och revisionsbyrå ser ut efter förändringen.
Metod	I uppsatsen har vi använt oss av semistrukturerade intervjuer och enkätutskick för att finna information som vi sedan med hjälp av sekundärdata i form av litteratur har analyserat för att nå ett resultat.
Teoretiska perspektiv	Referensramen bygger på teorier och modeller om revision, relationsmarknadsföring och strategi. Den innehåller även reflektioner om syftet med revisionen, hur revisionsbranschen ser ut idag och dess omvärld.
Empiri	Empirin består av en presentation av de olika revisionsbyråerna samt en sammanställning av de genomförda intervjuerna med auktoriserade revisorer. Därefter följer en enkätsammanställning där svaren från aktiebolagen presenteras och sammanställs.
Resultat	Studien visar att de effekter och förändringar som revisionspliktens avskaffande kunde ha lett till fram till idag inte har blivit så stora. Den främsta slutsatsen till detta utfall är att relationen med kunderna har fått allt större betydelse och utnyttjas av byråerna samtidigt som syftet med revisionen vill upprätthållas.

Abstract

Title	What is the image of the Audit today? An examination of the impact and changes after the Audit abolition?
Seminar date	2012-01-13
Course	FEKH95, Degree Project Undergraduate level, Business Administration, Undergraduate level, 15 University Credits Points (UPC or ECTS-cr)
Authors	Caroline Hallbeck, Josefine Persson & Terese Stenström
Advisor	Erling Green
Key words	Audit abolition, audit firm, companies, auditing, communication.
Purpose	The purpose with this thesis is to analyze the effects of Audit abolition and illustrate the relationship between companies and audit firms after the abolition.
Methodology	To gather information for this essay we used semi structured interviews and surveys. The information we got from these surveys have been analyzed with the use of secondary data such as scientific literature.
Theoretical perspectives	Our theoretical perspective is based on theories and models regarding audit, relationship marketing and strategy. It also includes information about the purpose of auditing, the audit business and its environment.
Empirical foundation	The empirical foundation consists of a presentation of the audit firms and a compilation of the completed interviews. It is followed by a presentation of the survey and its answers.
Conclusions	Conclusions can be made that effects and changes caused by the audit abolition have not been major. The primary conclusion to this outcome is that the relationship with the companies has developed a larger significance and is being well used by the bureaus while the purpose of audit maintains the same.

Förord

Arbetet med uppsatsen har varit mycket lärorikt och intressant och vi har fått en förståelse för hur revisionspliktens avskaffande har påverkat branschen.

Vi vill tacka våra respondenter för att ni tagit er tid att ställa upp på intervjuer samt svara på vår enkät, utan er medverkan hade vi inte kunnat genomföra vår undersökning.

Vi vill också rikta ett tack till vår handledare Erling Green för den hjälp han bidragit med under uppsatsens gång.

Lund, januari, 2012

Caroline Hallbeck

Josefine Persson

Terese Stenström

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
1.1 Bakgrund	1
1.2 Problemformulering	3
1.3 Frågeställning	4
1.4 Syfte	4
1.5 Avgränsning	4
1.6 Disposition	5
2. Metod	6
2.1 Ansats	6
2.2 Datainsamling	7
2.3 Intervjuer	8
2.4 Utveckling av enkät	9
2.5 Validitet	11
2.6 Reliabilitet	12
3. Referensram	13
3.1 Revisionens syfte	13
3.2 Revisionspliktens avskaffande: Propositionen 2009/10:204	14
3.2.1 Bolagsverkets reflektioner	16
3.2.2 Skatteverkets reflektioner	16
3.2.3 Näringslivets reflektioner	17
3.3 Aktuell i branschen	18
3.4 Omvärldsanalys	19
3.4.1 Danmark	19
3.4.2 Norge	20
3.4.3 Finland	20
3.5 Strategin för revisorn	21
3.6 Relationsmarknadsföring	21
3.7 Revisionens konkurrenskraft	23
3.7.1 Inträdesbarriärer på marknaden	23
3.7.2 Kundernas förhandlingsförmåga	24
3.7.3 Substitut	24
4. Empiri	25
4.1 Revisionsbyråer	25
4.1.1 Grant Thornton	25
4.1.2 Mazars	25
4.1.3 Ehrlinders Revisionsbyrå	25
4.1.4 PwC	26
4.1.5 Ernst & Young	26
4.2 Intervjusammanställning	26
4.2.1 Effekterna av revisionspliktens avskaffande	26
4.2.2 Marknadsföring	29
4.2.3 Kostnadseffekter	30
4.2.4 Omvärldsanalys	31
4.2.5 Framtidstro	31

4.3 Enkätssammanställning	33
4.3.1 Aktiebolag som valt revision	33
4.3.2 Aktiebolag som valt bort revision	35
5. Analys	37
5.1 Omvärldsanalys	37
5.2 Revisorers strategi	39
5.3 Revisionsbranschens konkurrenskraft	43
6. Avslutning	47
6.1 Slutdiskussion	47
6.2 Förslag till vidare studier	48
Referensförteckning	50
Bilaga 1 – frågeformulär till revisionsbyråerna	56
Bilaga 2 – frågeformulär till företag som valt bort revision	58
Bilaga 3 – frågeformulär till företag som valt revision.	59

1. Inledning

I detta inledande avsnitt kommer en beskrivning ges av revisionsbranschen och dess utveckling i Sverige. En bakgrund kring revisionsplikten avskaffande kommer även att presenteras för att därefter mynna ut i en problemformulering och syfte. Eventuella avgränsningar som har gjorts inom uppsatsen presenteras och avslutningsvis förklaras dispositionen av uppsatsen.

1.1 Bakgrund

Revision i Sverige, i den bemärkelsen som vi har idag, har funnits sedan sent 1800-tal, då regler om revision infördes i 1895 års lag om aktiebolag. Samtliga aktiebolag i Sverige påfördes en regel att utse en lämplig person som kunde granska styrelsens förvaltning och bolagets räkenskaper. Dock ställdes inga särskilda krav på personens kompetens.¹ I 1975 års aktiebolagslag blev det sedermera ett tvång att bolagen skulle ha minst en auktoriserad eller godkänd revisor, då en skyldighet infördes att ha en kvalificerad revisor i aktiebolag med ett högre bundet eget kapital än en miljon kronor samt i aktiebolag där ägare till en tiondel av aktierna begärt det. Dock ansågs det i införandet av 1975 års aktiebolagslag inte vara nödvändigt att ha en auktoriserad eller godkänd revisor i mindre bolag, eftersom dessa ansågs kunna utföra tillfredsställande revisioner utan en teoretisk sakkunnig revisor.²

Den faktiska revisionsplikten för samtliga aktiebolag har således inte funnits i Sverige förrän 1983, då en effektiv och sakkunnig revision ansågs vara till nytta för även de mindre aktiebolagen för att motverka oegentligheter. Besluten kring revisionsplikten grundades även i att små företag utan revisionsplikt uppfattades vara särskilt utsatta för ekonomisk brottslighet.³ En konsekvens som uppstod av revisionsplikten var att den gällde för alla bolag oavsett storlek.⁴

År 2006 beslutade dock regeringen att tillkalla en utredning vilken skulle beröra reglerna om revisionsplikt för de mindre företagen.⁵ Utredningen baserades på regeringens målsättning att

¹ SOU 2008:32. *Avskaffande av revisionsplikten för småföretag*. Stockholm: Justitiedepartementet, s 71

² SOU 2008:32. *Avskaffande av revisionsplikten för småföretag*. Stockholm: Justitiedepartementet, s 72

³ SOU 2008:32. *Avskaffande av revisionsplikten för småföretag*. Stockholm: Justitiedepartementet s 73

⁴ Justitiedepartementet (2005). *Begäran om översyn av revisionsplikten*. Stockholm: Justitiedepartementet, s 2

⁵ SOU 2008:32. *Avskaffande av revisionsplikten för småföretag*. Stockholm: Justitiedepartementet s 69

minska de administrativa kostnaderna för småföretag med 25 % till år 2010 samtidigt som revisionsplikten anses vara den enskilt största administrationskostnaden som åläggs småföretagarna.⁶ Det blev ett riksdagsbeslut i juni 2010 att små bolag ska kunna välja bort revision. Detta trädde i kraft 1 november 2010 för företag med räkenskapsår som påbörjas efter 1 november samma år.⁷ I samband med utredningen beslutades även att lägsta tillåtna aktiekapital för privata aktiebolag skulle förändras från 100 000 till 50 000 kronor.⁸

Reformens syfte är att aktiebolagen själva ska få bestämma vilka tjänster de är i behov av i sina verksamheter. En begränsad revisionsplikt ger företagen en större valfrihet när det gäller vilka tjänster företagen ska köpa för att uppnå det mest kostnadseffektiva sättet att hålla ordning i verksamheten.⁹ Huvudregeln gällande aktiebolag är fortfarande att de ska ha minst en revisor.¹⁰ I fortsättningen gäller dock för privata aktiebolag att de kan välja att inte ha en revisor om högst ett av tre följande gränsvärden uppfylls:

- Fler än 3 anställda
- Mer än 1,5 miljoner kronor i balansomslutning
- Mer än 3 miljoner kronor i nettoomsättning.¹¹

Denna frivillighet omslöt cirka 250 000 aktiebolag, varav 73 000 var vilande bolag. Reformen omfattade således 72 % av det totala antalet aktiebolag i Sverige.¹² Alla publika aktiebolag oavsett storlek innefattas dock fortfarande av revisionsplikten. Då en koncern uppfyller mer än ett av gränsvärdena omfattas åtminstone moderbolaget av revisionsplikt.¹³

Sammantaget beräknas förslaget leda till besparingar för de mindre företagen på cirka 2,9 miljarder kronor genom minskade kostnader för revision.¹⁴ Skatteverket ser däremot problem med detta, då ett avskaffande av revisionsplikten befaras leda till både medvetna och omedvetna fel i företagens räkenskaper. Detta måste, menar Skatteverket, kompenseras med ökade insatser

⁶ Prop, 2009/10:204. *En frivillig revision*. Stockholm: Justitiedepartementet s 53

⁷ bolagsverket.se *Små aktiebolag kan välja att inte ha revisor*. hämtad 2011-11-21

⁸ Civilutskottet (2010) Sänkt aktiekapital för privata bolag. *Nytt från revisorn* 3, s 4

⁹ Justitiedepartementet (2010) *En frivillig revision*. Stockholm: Justitiedepartementet, s 1

¹⁰ Justitiedepartementet (2010) *En frivillig revision*. Stockholm: Justitiedepartementet, s 2

¹¹ Prop 2009/10:204. *En frivillig revision*. Stockholm: Justitiedepartementet, s 145

¹² Prop 2009/10:204. *En frivillig revision*. Stockholm: Justitiedepartementet, s 98

¹³ Justitiedepartementet (2010). *En frivillig revision*. Stockholm: Justitiedepartementet, s 2

¹⁴ Prop 2009/10:204. *En frivillig revision*. Stockholm: Justitiedepartementet, s 98

för att säkerställa att inga felaktigheter råder, vilket anses leda till kraftigt utökade resurser och därtill kostnader för Skatteverket.¹⁵ Vidare förtydligas att reformen kommer att minska skatteintäkterna från de berörda bolagen med 1,3 miljarder kronor per år.¹⁶

1.2 Problemformulering

Tidigare studier kring revisionspliktens avskaffande har fört diskussioner kring vilka konsekvenser ett eventuellt avskaffande skulle kunna leda till. Det har bland annat diskuterats att de mindre revisionsbyråerna skulle bli förlorarna vid ett avskaffande eftersom bolagen inte längre behövde deras tjänster. Tidigare studier har även behandlat hur revisionsbyråer behöver utveckla sin marknadsföring av revision men även andra tjänster, såsom konsult- och redovisningstjänster, för att överleva. Nu är det väsentligt att en analys förs kring hur kommunikationen och strategin för revisionsbyråerna kan ha förändrats samt vilka konsekvenser och effekter frivillig revision har lett till fram till idag.

Frivillig revision för mindre aktiebolag har nu införts och revisionen har gått från lagstadgad till efterfrågestyrd. Revisionen är numera marknadskopplad, vilket innebär att revisionsbyråerna måste bli mer marknadsorienterade. Detta är väsentligt eftersom en marknadsstyrd revision kan komma att öppna upp för större konkurrens på marknaden¹⁷ och detta kan komma att påverka revisionens konkurrenskraft. En debatt har även förts i *Balans* om hur revisionen har utvecklats efter revisionspliktens avskaffande. Det har framhållits att revisionsbyråerna behöver utveckla sina tjänster på grund av den ökade efterfrågan på ett större utbud av olika tjänster. Byråerna bör lägga större vikt på marknadsföring och sälj, då många kunder vill diskutera behov och lösningar med kunniga rådgivare.¹⁸ Kommunikationen mellan byråer och bolag kan således komma att få allt större betydelse i och med revisionspliktens avskaffande.

Genom att undersöka hur revisionsbyråerna ser på utvecklingen av revisionspliktens avskaffande fram till idag, är syftet att få deras perspektiv på frågan. Det kommer att framgå hur revisionsbyråerna har förändrats i och med avskaffandet. Undersökningen kommer även att återspegla och reflektera kring de effekter som detta har lett till för byråerna i dagsläget. En

¹⁵ skatteverket.se *Skatteverkets yttranden*, hämtad 2011-11-21

¹⁶ Prop 2009/10:204. *En frivillig revision*. Stockholm: Justitiedepartementet, s 103

¹⁷ Stefan Grahn (2011) Revisorer måste bli vassare på sälj. *Balans 8-9*, s 59

¹⁸ Stefan Grahn (2011) Revisorer måste bli vassare på sälj. *Balans 8-9*, s 59

analys kring varför vissa företag har valt eller inte valt att ha en revisor kan även ge en insikt i hur relationen mellan revisionsbolag och aktiebolag ser ut idag. Genom en inblick i de bolag som numera inte omfattas av revisionsplikten kan förståelse nås för hur företagen upplever förändringen efter avskaffandet av revisionsplikten.

1.3 Frågeställning

- Vilka effekter och förändringar har revisionspliktens avskaffande lett till fram till idag?
 - Hur har dessa påverkat revisionsbranschen?
 - Varför har dessa effekter uppstått?
- Hur ser relationen ut mellan revisionsbyråerna och småföretagarna efter avskaffandet?
 - Hur upplever de båda parterna förändringen?

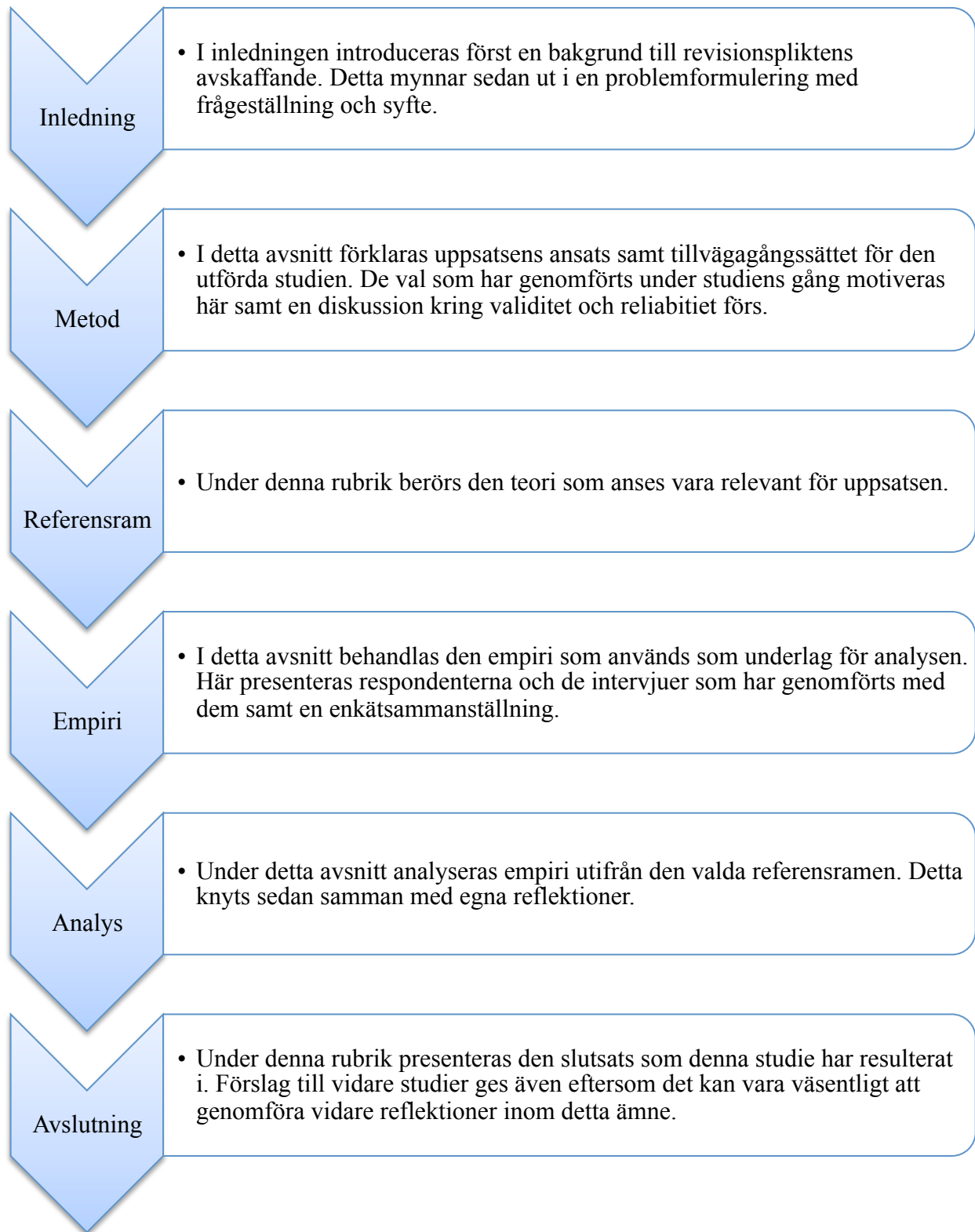
1.4 Syfte

Syftet med denna rapport är att beskriva de förändringar och effekter som revisionspliktens avskaffande har bidragit till fram till idag samt analysera dessa.

1.5 Avgränsningar

En avgränsning som har genomförts är att undersökningen begränsats till att endast innefatta företag och byråer i Skåne län och därtill främst Malmö Kommun. Genom avgränsningen kunde arbetet kring intervjuprocesser och empiriinsamling underlättas.

1.6 Disposition

2. Metod

Under följande avsnitt kommer en diskussion att föras kring de metodval som genomförts. Detta för att ge läsaren en insikt i uppsatsens ansats och tillvägagångssätt. En reflektion kommer även att föras kring metodvalen för att slutligen utmyнна i en diskussion kring validitet och reliabilitet.

2.1 Ansats

I uppsatsens inledande stadium gjordes ett val att skriva om de effekter som hittills har uppstått efter revisionspliktens avskaffande. Valet grundade sig i att de tidigare studier som behandlar ämnet frivillig revision till stor del lyfter fram spekulationer kring vilka konsekvenser revisionspliktens avskaffande kan komma att bidra till. Genom att undersöka revisionsbyråerna kan inblick ges i vilka de faktiska effekterna av avskaffandet har kommit att bli fram tills idag. På så sätt blir analysen framåtriktad och valet att undersöka detta ämne föll sig naturligt då det är intressant att ständigt reflektera och utvärdera denna förändring som har skett inom branschen.

För att genomföra undersökningen krävdes viss bakgrundsinformation för att skapa en grundläggande insikt kring ämnet. För att erhålla bakgrundsinformation genomfördes litteraturstudier där tidigare studier kring revisionspliktens avskaffande undersöktes samtidigt som en grundlig genomläsning av propositionen genomfördes. Som komplement till detta erhöles information från olika remissvar från de institutioner och myndigheter som till största del blir påverkade av reformen samt uppmärksammades aktuell forskning kring ämnet genom aktuella artiklar som publicerats under det gångna året.

Då ämnet är aktuellt och under ständig utveckling ansågs en ren litteraturstudie inte vara tillräcklig för att uppnå syftet med uppsatsen. I ett tidigt stadium togs beslutet att kvalitativa intervjuer skulle genomföras med utvalda respondenter. Anledningen till att valet föll på kvalitativ datainsamling grundar sig i att en kvalitativ ansats undersöker deltagarnas, det vill säga respondenternas, perspektiv snarare än en kvantitativ ansats där forskarens intressen och frågor

bestämmer strukturen på studien.¹⁹ Eftersom syftet är att undersöka byråernas perspektiv på avskaffandet var det väsentligt att genomföra kvalitativa intervjuer. Det ansågs även relevant att få en djupare interaktion med respondenterna då det är en pågående förändring som undersöks. Genom kvalitativa intervjuer kunde även frågorna utvecklas under intervjuprocessen och en djupare intervju som undersökte denna förändring blev möjlig att genomföra. Denna datainsamling har kompletterats med en mindre studie av kvantitativ karaktär i form av ett enkätutskick.

Genom valet av att primärt använda ett kvalitativt förhållningssätt där tolkningar ofta är mer förekommande,²⁰ har undersökningen även visat tendenser av induktion. Detta innebär att studien till en början framförallt har varit integrerad i empiri och datainsamling för att därefter fastställa ett antagande och teorier kring det valda ämnet.²¹ Den induktiva processen innebär att generaliserbara slutsatser kan dras genom empiriinsamling.²² Förhållningssättet har således varit ett antagande om förändringar i och med revisionspliktens avskaffande men först genom datainsamling och intervjuer har detta antagande kunnat fastställas och tolkas. Emellertid är det väsentligt att förstå att induktiv teori ofta inte genomförs utan att sannolikt visa inslag av deduktion, det vill säga där teorier ligger till grund för resultatet.²³ Undersökningens främsta ansats har dock varit induktiv teori genom att fokus har legat på kvalitativa studier.

2.2 Datainsamling

Inför vetenskapliga studier är det väsentligt att hålla sig informerad kring vad som tidigare gjorts och skrivits inom det berörda området, detta för att underlätta arbetsprocessen då en insikt i betydelsen av en fråga kan nås och hur tidigare forskning har valt att analysera denna.²⁴ Således har undersökningar av tidigare studier genomförts som ett inledande skede genom att studera tidigare uppsatser vid detta och andra universitet för att få klarhet i vilka inriktningar som funnits inom ämnet. Inriktningen bland tidigare uppsatser som behandlar detta ämne har varit varierande med olika intressentperspektiv. Emellertid har uppsatserna genomgående endast behandlat vilka effekterna eventuellt kunde bli vid införandet av frivillig revision. Studierna har även varit

¹⁹ Bryman & Bell (2005). *Företagsekonomiska forskningsmetoder*. Malmö: Liber Ekonomi, s 322

²⁰ Ibid. s 297

²¹ Backman (2008). *Rapporter och uppsatser*. Lund: Studentlitteratur, s 54

²² Bryman & Bell (2005). *Företagsekonomiska forskningsmetoder*. Malmö: Liber Ekonomi, s 25

²³ Ibid.

²⁴ Backman (2008) *Rapporter och uppsatser*. Lund: Studentlitteratur, s 24

värdefulla i sina förslag till vidare studier och har fungerat som inspirationskälla vid valet av inriktning i denna uppsats.

För att erhålla information till uppsatsens referensram valdes en insamling av litteratur att genomföras. Litteraturen valdes som alternativ till att själva insamla informationen och utgör sekundärdata i studien, det vill säga data som andra forskare har samlat in. Att sekundärdata ofta betraktas som alternativ till egen insamling beror på de fördelar som den bidrar med, då det kan förväntas ta mindre tid att insamla data.²⁵ Dock måste även en medvetenhet om nackdelarna finnas eftersom det kan finnas vissa begränsningar med sekundärdata, såsom att det kan vara tidskrävande att ta till sig materialet.²⁶ Eftersom insamlingen av litteratur berörde information till referensramen ansågs det dock väsentligt att undersöka redan tidigare insamlad information för att få en bredare teoretisk bakgrund.

Insamlingen av information har skett genom sökande i databaser, såsom bibliotekskatalogen för Lunds Universitet, för att erhålla väsentlig litteratur i det berörda ämnet. Vidare har detta kompletterats med Internetsökning för att erhålla mer aktuella artiklar som berör ämnet. Framförallt har FARs tidskrift *Balans* använts då denna tidskrift ständigt uppdaterar sin information och uppfattas vara av analytisk karaktär i många debattartiklar. Internet har således varit en stor källa för information då underlag har hittats från organisationer och myndigheter såsom Företagarna, Skatteverket, Bolagsverket samt framförallt regeringen.

2.3 Intervjuer

Syftet med uppsatsen är att undersöka vilka effekter av avskaffandet som har uppstått och hur dessa kan ha påverkat och förändrat revisionsbranschen, varför det föll sig naturligt att kontakta revisionsbyråer. Avgränsningen som genomfördes har bidragit till att byråer med kontor inom Skåne län, framförallt i Malmö, har kontaktats för intervjuförfrågan. Då fokus är att undersöka hur införandet av frivillig revision för mindre aktiebolag har påverkat revisionsbyråerna ansågs det väsentligt att framförallt kontakta de byråer som främst arbetar mot denna berörda kundgrupp.

²⁵ Bryman & Bell (2005). *Företagsekonomiska forskningsmetoder*. Malmö: Liber Ekonomi, s 231

²⁶ *Ibid.* s 235

Den första kontakten med byråerna skedde genom ett mailutskick där en förfrågan om intervju lyftes. Emellertid var svarsfrekvensen tämligen låg, vilket ledde till att mailen kompletterades med telefonsamtal till de berörda byråerna. Det slutgiltiga urvalet anses vara representativt för syftet med uppsatsen, eftersom en kvalitativ intervju främst eftersträvar detaljerade och djupgående svar²⁷ snarare än många svar. Detta innebar att det bortfall som uppstod på grund av tidsbrist hos ett fåtal byråer inte ansågs vara av väsentlig betydelse för undersökningens relevans. Genom urvalet har således respondenter för undersökningen valts ut vilket har resulterat i intervjuer med PWC, Ernst & Young, Grant Thornton, Mazars samt Ehrlinders revisionsbyrå. I samtliga fall har en auktoriserad revisor blivit intervjuad eftersom respondenten bör vara insatt i diskussionen kring detta ämne för att kunna bidra med relevant information.

Valet föll på att genomföra en semistrukturerad intervju och en intervjuguide utformades med färdiga frågor samtidigt som utrymme gavs för följdfrågor under själva intervjuprocessen.²⁸ Vidare var frågorna konstruerade som öppna frågor med syfte att intervjupersonerna skulle kunna bidra med egna reflektioner och tankar samt utförliga svar.²⁹ Intervjufrågorna skickades inte till respondenterna i förväg då en förberedelse av svaren skulle kunna medföra att de blev mindre öppna. En nackdel med detta val kunde dock vara att respondenterna skulle kunna ha svårigheter att besvara frågorna så utförligt som möjligt på grund av avsaknad av förberedelse. Fördelen att svaren skulle bli mer spontana ansågs dock överskrida nackdelen.

Samtliga intervjuer spelades in, vilket kan vara väsentligt för den analys som ska genomföras vid kvalitativa undersökningar.³⁰ Genom att komplettera med anteckningar under intervjun samt genom att transkribera inspelningarna undgås att information går förlorad, vilket ökar användbarheten av denna undersökning.

2.4 Utveckling av enkät

För att undersöka hur revisionen uppfattas av utomstående valdes ett enkätutskick till aktiebolag att genomföras. För att relevant information skulle erhållas föll det sig naturligt att sända enkäten till aktiebolag som innefattas av frivillig revision. Samtliga respondenter har sitt säte i Malmö

²⁷ Bryman & Bell (2005) *Företagsekonomiska uppsatser*. Malmö: Liber Ekonomi, s 361

²⁸ Ibid. s 138

²⁹ Ibid. s 177

³⁰ Ibid. s 370

Kommun och alla utskick har gått till den ansvarige i företagen. I vissa fall uttryckte respondenterna en önskan av anonymitet vilket givetvis har respekterats i uppsatsen.

För att erhålla respondenter till enkätutskicket kontaktades Bolagsverket. Detta eftersom att det är till denna myndighet som företagen, som innefattas av frivillig revision, måste anmäla huruvida de vill fortsätta ha revision eller inte.³¹ Genom en förfrågan till Bolagsverket erhöles två separata urval, det första innefattade nystartade aktiebolag inom gränsvärdena. Detta ansågs inte vara ett tillräckligt representativt urval varför en förfrågan kring ett nytt urval genomfördes. I detta andra urval erhöles bolag, som innefattades av frivillig revision, med registreringsår från 1999 till 2007. Detta urval kan därmed anses vara ett icke-sannolikhetsurval, vilket innebär att urvalet har erhållits på ett annat sätt än slumpmässig urvalsteknik.³² Omständigheterna visar dock att urvalet är väl genomfört då möjligheten att genomföra ett slumpmässigt urval inte fanns eftersom Bolagsverket i sin urvalsprocess efterfrågade specifika sökkriterier. Då syftet var att undersöka aktiebolag som innefattades av frivillig revision är urvalet representativt för denna uppsats.

Enkätutskick innebär att ingen intervjuare är närvarande vilket resulterar i att enkäten måste utformas så att den är enkel att förstå och lätt att besvara.³³ Enkätfrågorna utformades så att ordningsföljden var enkel att följa, detta för att minimera risken att en respondent inte besvarar en fråga. Samtidigt var frågorna av kortare karaktär, för att ytterligare minska det bortfall som kan uppkomma om enkäten uppfattas vara för lång.³⁴

För att minska ett bortfall bör ett introduktionsbrev, som tydligt klargör syftet med undersökningen, utformas.³⁵ Eftersom enkäter ofta har nackdelen att det resulterar i ett större bortfall än vad intervjuer gör,³⁶ valdes detta introduktionsbrev att formuleras. I brevet förklarades det även varifrån företagens namn hade erhållits för att öka förståelsen till varför de hade blivit utvalda. Vidare rekommenderas att påminnelser till de som inte besvarat enkäten ska skickas ut,³⁷ vilket även genomfördes under två separata tillfällen.

³¹ bolagsverket.se, *Små aktiebolag kan välja att inte ha revisor*. hämtad 2011-11-21

³² Bryman & Bell (2005) *Företagsekonomiska uppsatser*. Malmö: Liber Ekonomi, s 111

³³ Bryman & Bell (2005). *Företagsekonomiska forskningsmetoder*. Malmö: Liber Ekonomi, s 161

³⁴ Ibid. s 162

³⁵ Ibid. s 165

³⁶ Ibid. s 164

³⁷ Ibid. s 165

Kontakten genomfördes via mailkorrespondens med 52 företag, där de blev tillfrågade att vara med i undersökningen. Dock är det sannolikt att det alltid existerar individer av de som är kontaktbara som inte kommer att besvara enkäten.³⁸ Detta resulterade i ett bortfall och enkäten besvarades av 10 bolag. Enkätutskicket medförde således en svarsfrekvens på ungefär 20 %. Svaren anses vara tillräckliga som underlag för undersökningen, då syftet inte är att generalisera hur företagen uppfattar revision utan snarare att få inblick i hur företags olika uppfattningar kan se ut. Vidare anses svarsfrekvensen på 20 % vara tillräcklig då enkätutskicket endast är ett komplement till den primära undersökningen, det vill säga de kvalitativa intervjuerna med revisionsbyråerna.

2.5 Validitet

Validitet berör frågan huruvida man mäter det man säger sig göra och denna brukar ofta inom kvalitativ forskning delas upp i intern och extern validitet. Intern validitet mäter framförallt denna giltighet där en försäkran sker att det som faktiskt mäts var det önskvärda.³⁹ Uppsatsens validitet grundar sig framförallt i valen av källor och deras giltighet. Val av källor genomfördes bland annat till insamlingen av den teori som har legat till grund för den analys som uppsatsen resulterade i. Framförallt inom dessa källor är det väsentligt att en reflektion sker kring vilken giltighet dessa bidrar med till uppsatsen. Mycket av den litteratur som insamlades innefattades av såväl tryckta som elektroniska källor, vilket har bidragit till diskussioner kring deras validitet. De vetenskapliga artiklarna ansågs vara väl grundade källor och bidra till en väl formulerad teori eftersom syftet var att använda tidsenlig och relevant teori för det valda ämnet. På grund av det aktuella ämnet har en stor del av källorna varit elektroniska dokument, vilket ofta kräver en djupare reflektion kring validiteten eftersom dessa kan ha en större tendens till vinkling. Då källor från olika myndigheter och institutioner har använts har olika perspektiv behandlats och därmed kan en giltighet uppnås.

En ytterligare källa har varit de respondenter som deltagit i studien. Respondenterna som deltagit i intervjuerna har med den kunskap och insikt i ämnet ansetts vara tillförlitliga källor till den information som vi eftersträvade. Aktiebolagens kunskap om ämnet har inte eftersträvats utan

³⁸ Bryman & Bell (2005) *Företagsekonomiska uppsatser*. Malmö: Liber Ekonomi, s 122

³⁹ *Ibid.* s 304-306

snarare deras åsikter om ämnet och därför har även dessa ansetts vara källor som har kunnat bidra med den information som eftersöktes. Genom tillförlitliga och väl genomarbetade källor anses uppsatsen således uppfylla en intern validitet.

Extern validitet innebär i hur stor utsträckning som resultaten kan generaliseras och dess överförbarhet till andra sammanhang. Kvalitativa undersökningar eftersträvar emellertid en djupare, tolkande undersökning snarare än en bredd,⁴⁰ vilket således har bidragit till att en generalisering inte har varit det övergripande målet. Det har snarare varit fokus på ökad kunskap inom själva ämnet. Tendenser till likheter kan dock utrönas i resultatet, vilket gör att en viss generalisering och överförbarhet har uppnåtts i denna uppsats.

2.6 Reliabilitet

Reliabilitet uttrycks ofta som pålitlighet och är ett sätt att bedöma trovärdigheten i en rapport. Detta görs genom att säkerhetsställa alla val i uppsatsprocessen genom en redogörelse om dessa.⁴¹ Genom att dokumentera och på sätt kunna genomföra en fullständig rapportering av både den kvalitativa och kvantitativa datainsamlingen anses reliabiliteten i uppsatsen stärkas. Genom transkriberingar av intervjuerna ökar pålitligheten eftersom information på ett tillförlitligt sätt kunde väljas ut som var relevant för uppsatsens frågeställning. Pålitligheten kan även öka genom att både äldre och nyare fakta och litteratur har anammats, vilket kan leda till ett säkerhetsställande att användbara och tillförlitliga teorier har valts.

⁴⁰ Bryman & Bell (2005) *Företagsekonomiska uppsatser*. Malmö: Liber Ekonomi, s 306-307

⁴¹ *Ibid.* s 307

3. Referensram

I avsnittet nedan förklaras de teorier som anses vara av relevans för en vidare analys av ämnet. Först kommer revisionens syfte att redogöras, därefter lämnas en kort presentation kring propositionen och reflektioner från berörda myndigheter och institutioner. Under avsnittet diskuteras även hur det ser ut i revisionsbranschen idag för att avslutas med teorier om marknadsföring och strategi.

3.1 Revisionens syfte

Enligt Revisorslagen ska ett företag ha minst en revisor⁴² eller ett revisionsbolag⁴³ som granskar dess årsredovisning och förvaltning.⁴⁴ I bolagsordningen ska det anges om revisor ska finnas i företaget samt antalet eller lägsta och högsta antalet revisorer.⁴⁵

“Revision är att med en professionellt skeptisk inställning planera, granska, bedöma och uttala sig om årsredovisning, bokföring och förvaltning”⁴⁶

Den främsta anledningen till att använda sig av en revisor är att denna på ett oberoende och kritiskt sätt ska granska den ekonomiska information som företagen tillhandahåller sina intressenter. Granskningen ska vara tillräckligt ingående så att den följer god revisionsred⁴⁷ och ska göras för att kunna säkra kvaliteten på informationen och därmed skapa trygghet till förmån för intressenterna.⁴⁸ De främsta intressenterna i aktiebolag är aktieägarna och för att kunna försäkra sig om att driften av företagen är i enlighet med deras intressen ställs det krav på att en utomstående och därmed oberoende part kontrollerar räkenskaperna.⁴⁹ På grund av det starka sambandet mellan redovisning och beskattning som råder i Sverige, där redovisningen ligger till grund för beskattningen⁵⁰ har även Skatteverket ett stort intresse i att företagens räkenskaper blir

⁴² Revisorslagen (1999:1079) § 3

⁴³ Revisorslagen (1999:1079) § 19

⁴⁴ Revisorslagen (1999:1079) § 5

⁴⁵ Prop 2009/10:204. *En frivillig revision*. Stockholm: Justitiedepartementet, s 108

⁴⁶ FAR (2005) *Revision: En praktisk beskrivning*. Stockholm: FAR Förlag, s 11

⁴⁷ Prop 2009/10:204. *En frivillig revision*. Stockholm: Justitiedepartementet, s 49

⁴⁸ Far (2005) *Revision: En praktisk beskrivning*. Stockholm: Far Förlag, s 12-13

⁴⁹ Diamant (2004) *Revisors oberoende: om den svenska oberoenderegleringens utveckling, dess funktion och konstruktion*. Uppsala: Iustus, s 79

⁵⁰ SOU 2008:32 *Avskaffande av revisionsplikten för småföretag*. Stockholm: Justitiedepartementet, s 294

granskade. Genom revision menar Skatteverket att de uppgifter i form av inkomst- och skattedeclarationer som inkommer till verket till större del kan anses vara rättvisande.⁵¹

Att en revisor är en oberoende part innebär att enbart målet att utföra en bra revision föreligger och därmed ska inte andra intressen i företagen existera som kan skapa incitament att agera för egen vinning. Oberoendekravet för revisorer kom till uttryck på ett tydligt sätt redan som en följd av den ekonomiska depressionen som spred sig världen över på 1930-talet, då behovet av en trovärdig revision uppkom och kvalificerade revisorer därmed ansågs vara ett viktigt organ i samhället.⁵² För att säkerställa oberoendet hos revisorn har regler upprättats genom att olika jävsituationer förbjudits bland annat i Aktiebolagslagen och Revisorslagen. Revisorn får till exempel inte äga några aktier i bolagen som revideras, inte delta i ledningen av företagen och inte heller vara anställd eller på liknande sätt beroende av företagen.⁵³

Målet med granskningen av bolagets årsredovisning och bokföring samt även av styrelsens och den verkställande direktörens förvaltning av företaget är att den ska resultera i en revisionsberättelse. Berättelsen i sig är ett viktigt dokument för företagen då detta ses som en referens för revisorns uttalande⁵⁴ samtidigt som denna kan användas som kvalitetsdokument vid kontakter med externa intressenter.⁵⁵ Revisionsberättelsen är standardiserad⁵⁶ och ska bestå av två olika delar, redogörelser om de finansiella rapporterna samt om de övriga förhållanden som granskats.⁵⁷ I revisionsberättelsen ska revisorns ställning till om styrelse och VD bör medges ansvarsfrihet för sin förvaltning i bolaget framgå. I berättelsen ska det även framhållas om det finns eventuella ageranden som strider mot aktiebolagslagen, tillämplig lag om årsredovisning eller bolagsordningen.⁵⁸

3.2 Revisionspliktens avskaffande; Propositionen 2009/10:204

I små företag är revisionens betydelse som skydd för ägarnas intresse mindre än i större bolag. Många små aktiebolag har inte heller några långfristiga kreditgivare eller externa finansiärer,

⁵¹ skatteverket.se *Skatteverkets yttranden*, hämtad 2011-11-21

⁵² Wallerstedt (2009) *Revisorsbranschen i Sverige under hundra år*. Stockholm: SNS Förlag, s 283

⁵³ FAR (2005) *Revision: En praktisk beskrivning*. Stockholm: FAR Förlag, s 113-114

⁵⁴ Carrington (2010) *Revision*. Malmö: Liber AB, s 58

⁵⁵ pwc.se *Revisionsberättelse eller bokslutsrapport – vad behöver du?* Hämtad 2011-11-23

⁵⁶ Carrington (2010) *Revision*. Malmö: Liber AB, s 58

⁵⁷ FAR (2011) *Samlingsvolymen 2011. Revision*. Stockholm: FAR Förlag, s 668

⁵⁸ Prop 2009/10:204. *En frivillig revision*. Stockholm: Justitiedepartementet, s 57-58

varför revisionen av sådana bolag i princip saknar betydelse även för dessa intressenter.⁵⁹

Till följd av denna insikt gjorde regeringen bedömningen att revisionsplikten borde inskränkas för mindre företag. Under hösten 2006 tillkallades en särskild utredare för att överväga vissa frågor om revisorer och revision (dir. 2006:96).⁶⁰ Detta utmynnade i en proposition där regeringen tar upp frågor gällande revisionsplikten för små företag. Propositionen behandlar vilka gränsvärden i redovisningslagen som skulle kunna komma att gälla i samband med ett eventuellt avskaffande.⁶¹ Utgångspunkten för regeringens ställningstagande gällande vilket gränsvärde som bör gälla för revisionsplikt är att den nya valfrihet som erbjuds i fråga om revision ska gälla för så många företag som möjligt.⁶²

Propositionen poängterar även att trots att revisionen antas ha en viss brottsförebyggande effekt, utgör inte detta ett tillräckligt starkt skäl för att ha kvar revisionsplikten oinskränkt då det ställs mot kostnaden för revision.⁶³ De negativa konsekvenserna som en inskränkning av revisionsplikten kan få för aktiebolagens intressenter tas dock i beaktande vid utformningen av förslaget.⁶⁴

Att aktiebolagen ska ha en kvalificerad revisor är fortfarande en gällande huvudregel. Dock ska ett icke revisionspliktigt företag kunna välja bort revision. Om företag vill välja bort revision ska ett beslut fattas av den innebördens. Dock ska bolagsstämman fortfarande kunna utse en revisor, även om företaget inte är revisionspliktigt och enligt bolagsordningen inte behöver revisor.⁶⁵ Regeringens förslag gällande gränsvärden ledde till att ett privat aktiebolag som överstiger mer än ett av följande tre värden måste ha minst en auktoriserad eller godkänd revisor;

- Antal anställda i genomsnitt fler än 3 personer
- Balansomslutning över 1,5 miljoner kronor
- Nettoomsättning över 3 miljoner kronor.⁶⁶

⁵⁹ Prop 2009/10:204. *En frivillig revision*. Stockholm: Justitiedepartementet, s 66

⁶⁰ regeringen.se *Ett enklare aktiebolag*. Hämtad 2011-11-22

⁶¹ Prop 2009/10:204. *En frivillig revision*. Stockholm: Justitiedepartementet, s 48

⁶² Prop 2009/10:204. *En frivillig revision*. Stockholm: Justitiedepartementet, s 69

⁶³ Prop 2009/10:204. *En frivillig revision*. Stockholm: Justitiedepartementet, s 66

⁶⁴ Prop 2009/10:204. *En frivillig revision*. Stockholm: Justitiedepartementet, s 69

⁶⁵ Prop 2009/10:204. *En frivillig revision*. Stockholm: Justitiedepartementet, s 75

⁶⁶ Prop 2009/10:204. *En frivillig revision*. Stockholm: Justitiedepartementet, s 145

3.2.1 Bolagsverkets reflektioner

Bolagsverket yttrade en oro kring svårigheter för verket att övervaka om de bestämda gränsvärdena uppfylls och ansåg därmed att en fördel skulle vara att införa en skyldighet för företagen att i årsredovisning ange om de omfattas av revisionsplikten. Regeringens respons var dock att detta skulle missgynna den strävan som råder efter regelförenkling.⁶⁷ Bolagsverket menar därför att trots att revisionsplikten är avskaffad så krävs det fortsatta uppgiftsrapporteringar från bolagen. Exempelvis för att ett bolag ska kunna välja bort revisor måste en anmälan till Bolagsverket göras genom en särskild blankett. Samtidigt kvarstår kravet att upprätta en årsredovisning som måste skickas in senast 7 månader efter räkenskapsårets slut. Tillsammans med årsredovisningen ska även de aktiebolag med utnämnd revisor bifoga revisionsberättelsen, medan bokslutsrapporten för företag utan revisor inte behöver bifogas.⁶⁸ På så sätt kan det framgå för Bolagsverket genom årsredovisningen, indirekt eller direkt, om företagen är revisorsgranskade eller ej.⁶⁹

3.2.2 Skatteverkets reflektioner

Skatteverket har påpekat att en inskränkt revisionsplikt kan medföra en ökning av både medvetna och omedvetna fel i företagens räkenskaper⁷⁰ och därmed kan även antalet fel i deklARATIONERNA komma att öka. Myndigheten har sett en oro med avskaffandet då dessa är beroende av att deklARATIONERNA är rätt från början.⁷¹ De menar att tillräcklig hänsyn inte tagits avseende att revision bidrar till att förebygga fel i deklARATIONER och verket ser därmed en ökad arbetsbörda när det kommer till att hantera dessa deklARATIONER.⁷²

Reflektioner har även bedrivits kring ökade kostnader efter avskaffandet eftersom de kommer att få ta över en del av den kontroll som tidigare gjorts av revisorerna. Kostnaderna har därmed förflyttats från företagen till Skatteverket, eftersom behovet av att rätt uppgifter lämnas kvarstår. Propositionen uttrycker dock inte att Skatteverket ska ta över den revision som idag utförs av kvalificerade revisorer.⁷³

⁶⁷ Prop 2009/10:204. *En frivillig revision*. Stockholm: Justitiedepartementet, s 71

⁶⁸ bolagsverket.se *Små aktiebolag kan välja att inte ha revisor*. Hämtad 2011-11-21

⁶⁹ Prop 2009/10:204. *En frivillig revision*. Stockholm: Justitiedepartementet, s 71

⁷⁰ Prop 2009/10:204. *En frivillig revision*. Stockholm: Justitiedepartementet, s 66

⁷¹ SOU 2008:32. *Avskaffande av revisionsplikten för småföretag*. Stockholm: Justitiedepartementet, s 294

⁷² skatteverket.se *Skatteverkets yttrande*. Hämtad 2011-11-21

⁷³ SOU 2008:32. *Avskaffande av revisionsplikten för småföretag*. Stockholm: Justitiedepartementet, s 294

För att avvärja en stor del av de problem som Skatteverket anser kan uppstå har de tilldelats tillstånd av riksdagen att ålägga företag med särskilda upplysningskrav löpande under året. Detta för att i ett tidigt stadium kunna upptäcka eventuella felaktigheter i redovisningen och åtgärda dessa innan årsskiftet.⁷⁴ Företagen ska därmed lämna uppgifter till Skatteverket rörande om de har en revisor eller ej, och även om de har anlitat en redovisningskonsult i arbetet med att upprätta årsredovisningen. Denna information ska ligga till grund för verkets kontroll av företagen men det framhålls ändå att företag som exempelvis varken har revisor eller redovisningskonsult inte automatiskt är föremål för hårdare granskning. Skatteverket framhåller att denna förenkling för bolagen är positiv, samtidigt som bolagen bör vara medvetna om att ett anlitan av hjälp med redovisningen kan bidra med en eventuell lönsamhet.⁷⁵ Trots att Skatteverket visat en oro över reformen är de lättade över att det ursprungliga förslaget stramades åt inför ikraftträdandet, med de lägre gränsvärdena som följd.⁷⁶

3.2.3 Näringslivets reflektioner

Sverige har varit bland de sista länderna inom EU att slopa revisionskravet för små bolag. Enligt Elisabeth Thand Ringqvist, Företagarnas VD, var avskaffandet av revisionskravet efterlängtat, då drygt 34 000 bolag, 10 månader efter reformen, har valt bort revision.⁷⁷ Statistik visar att tre av fyra bolag bildade efter 1 november 2010 har valt att registrera företaget utan en revisor.⁷⁸ De uppgiftskrav som ålades företagen i samband med reformen anses av företagen vara irrelevanta. Framförallt eftersom uppgifterna gällande revisor redan finns registrerad hos Bolagsverket och därmed kan Skatteverket redan tillgodogöra sig denna information utan ytterligare krav på företagen. Ytterligare kritik har även inkommit från Företagarna att det inte finns några kvalitetskrav på redovisningskonsulter, varför ett tillhandahållande av information om detta inte anses bistå Skatteverket med relevant information. Oavsett hur företagen rapporterar tillförs ingen information av värde för Skatteverket utan Företagarna anser istället att bolagen belastas med onödiga uppgiftskrav som kan leda till extraarbete för företagen.⁷⁹ Vidare kritik har riktats mot Skatteverket från Företagarna då utvärderingar av Danmarks avskaffande visar att inga

⁷⁴ skatteverket.se *Skatteverkets yttrande*. Hämtad 2011-11-21

⁷⁵ skatteverket.se *Skatteverkets yttrande*. Hämtad 2011-11-21

⁷⁶ svd.se *Företag jublar åt slopad revisor*. Hämtad 2011-11-23

⁷⁷ Företagarna (2011), *Tio månader med frivillig revision*. Stockholm: Företagarna, s 4

⁷⁸ Charlotta Danielsson (2011) Tre av fyra nya bolag väljer bort revisorn. *Balans 6-7*, s 7

⁷⁹ Företagarna (2011), *Tio månader med frivillig revision*. Stockholm: Företagarna, s 4

skatteeffekter har uppstått och de anser därför att Skatteverket lägger allt för stor vikt på ett eventuellt skattebortfall.⁸⁰

3.3 Aktuellt i revisionsbranschen

Till följd av viljan att harmonisera lagstiftningen med EU har nu ett första steg tagits mot att entlediga företag från kravet på revision och utvecklingen verkar inte ha någon tendens att stanna av i och med anpassningar till den internationella arenan.⁸¹ Dessa ständiga förändringar inom branschen ställer höga krav på dagens revisionsbyråer, vilket kan innebära att revisorerna behöver förbättra sin säljförmåga, framförallt nu då små företag har möjlighet att välja bort revision.⁸² Den rådande revisionsbranschen står därför inför en utmaning då många upplever att tiden inte räcker till att planera framtida förändringar samtidigt som det i branschen anses vara oetiskt att sälja in sig på annans kund.⁸³ Det är därför väsentligt att de visar för kunder, både nya och befintliga, vad de faktiskt bidrar till med revisionen och vilken stor hjälp de är för företagen. Det är idag även väldigt många nya intressenter som dyker upp på marknaden och utgör en stor konkurrens inom revision och redovisningskonsultbranschen, vilket innebär att revisionsbolagen måste förbättra sin marknadsföring.⁸⁴

Till följd av reformen har fokus lagts på att ta fram andra kompletterande tjänster för att inte förlora den kvalitetssäkring som revision anses bidra till. Åtgärder av detta slag anses vara nödvändiga, då de kan bidra till att revisions- och redovisningsbranschen ser positivt på en ytterligare avreglering av revisionstjänsten i framtiden.⁸⁵ En åtgärd är bland annat införandet av Reko som ett redovisningsramverk, vilket riktar sig till auktoriserade redovisningskonsulter. Ramverket innehåller en struktur som avser att skapa kvalitet i redovisningen till nytta för bolag, näringsliv och samhälle. Reko innefattar även riktlinjer för hur arbetsprocessen ska organiseras och kvalitetssäkras för att uppnå hög kvalitet och tillförlitlighet i redovisningen och den ekonomiska rapporteringen.⁸⁶ Genom att arbeta enligt Reko ökar redovisningskonsultens chans att tydliggöra betydelsen av sitt arbete.⁸⁷ I och med Reko infördes även en bokslutsrapport, vilken

⁸⁰ driva-eget.se *Äntligen beslut om slopad revisionsplikt*. Hämtad 2011-12-06

⁸¹ Wallerstedt (2009) *Revisorsbranschen i Sverige under hundra år*. Stockholm: SNS Förlag, s 286-289

⁸² Stefan Grahn (2011) Revisorer måste bli vassare på sälj. *Balans 8-9*, s 59

⁸³ Olle Tönnervik, Lars Tämlin & Magnus Johansson (2010) Klokan klämtar för revisorn – dags att vakna! *Balans 2*, s 6-7

⁸⁴ Stefan Grahn (2011) Revisorer måste bli vassare på sälj. *Balans 8-9*, s 59

⁸⁵ far.se *Frivillig revision nu verklighet*. Hämtad 2011-11-23

⁸⁶ bokslutsrapporten.se *Reko – svensk standard för redovisningstjänster*. Hämtad 2011-11-23

⁸⁷ Kristina Lilja & Lotta Silfverstolpe (2011) Reko – ett lyft för redovisningskonsulter. *Balans 8-9*, s 31-32

är slutprodukten av kvalificerade redovisningskonsulters arbete. Denna anses utgöra ett gott komplement till revisionsberättelsen och ett kvalitetsbevis som bolagen kan använda sig av efter reformen.⁸⁸

3.4 Omvärldsanalys

De nordiska länderna är bland de sista i Europa att slopa revisionsplikten för mindre företag och Norge blev sista nordiska land att avskaffa sin revisionsplikt. Joakim Rehn, styrelseordförande Grant Thornton i Finland, menar att anledningen till att länderna i Norden har varit sist och mest försiktiga i utformningen av gränsvärdena är att bokslutet och årsredovisningen ligger som grund för beskattningen i dessa länder. På grund av denna försiktighet framhåller Joakim Rehn även att inga effekter på varken marknad eller skatteintäkter kan komma att urskiljas.⁸⁹

För länder inom EU finns det i det fjärde bolagsrättsliga direktivet en möjlighet för alla medlemsländer att undanta mindre och medelstora företag från revisionsplikt. De gränsvärden som råder i direktivet är betydligt högre än de som de nordiska länderna antagit. Bolag undantas från revisionsplikt om de två år i följd underskrider två av följande gränsvärden:

- Medelantalet under räkenskapsåret anställda: 50
- Balansomslutning: 4 400 000 euro,
- Nettoomsättning: 8 800 000 euro.⁹⁰

3.4.1 Danmark

Motivet för Danmark att avskaffa sin revisionsplikt för de mindre bolagen var samma som för Sverige, att försöka minska de administrativa kostnaderna för de små bolagen. Som underlag för den nya lag som Folketinget i Danmark antog låg en rapport som Erhvervs- og Selskabsstyrelsen hade gjort 2005 där de kom fram till att nyttan med revision för små bolag inte översteg dess kostnader. Rapporten utmynnade i ett förslag där mindre bolag från och med april 2006 skulle bli undantagna revisionsplikt. Danmark, precis som Sverige, utformade till en början låga gränsvärden,⁹¹ vilket resulterade i att 23 % av landets företag valde bort revision. Det har dock visat sig att en tredjedel av dessa har fortsatt att använda sig av revisorns hjälp med exempelvis

⁸⁸ srfkonsult.se *Bokslutsrapporten – ett nytt kvalitetsbevis för ekonomisk rapportering*. Hämtad 2011-11-23

⁸⁹ Rakel Lennartsson (2010) Det nordiska undantaget. *Balans 5*, s 22-23

⁹⁰ Prop 2009/10:204. *En frivillig revision*. Stockholm: Justitiedepartementet, s 50-52

⁹¹ Prop 2009/10:204. *En frivillig revision*. Stockholm: Justitiedepartementet, s 53

årsredovisningen. Flest felaktigheter i årsredovisningarna har visat sig uppstå i de företag som överhuvudtaget inte nyttjar revisorns tjänster. En utvärdering som genomfördes i Danmark efter första året utan revisionsplikt visar på låga effekter på skatteintäkterna och ingen effekt på den ekonomiska brottsligheten. Vidare visar undersökningen inga tendenser på att revisionspliktens avskaffande i Danmark skulle ha lett till ökade kostnader för samhället.⁹² 2010 genomförde Danmark en höjning av sina gränsvärden.⁹³

3.4.2 Norge

I Balans 2010 uppges att en utredning angående att avskaffa revisionsplikten låg för beredning i norska Regeringskansliet, men att den stora majoriteten av ledamöterna ställde sig negativa till ett avskaffande.⁹⁴ I december 2010 gav regeringen dock ut ett förslag om ett avskaffande för de mindre företagen med avsikten att detta skulle börja gälla 2011.⁹⁵ Gränsvärdena sattes till oväntat höga belopp⁹⁶ och blev därmed de högsta värdena i Norden.⁹⁷

Det gäller dock att företag måste understiga samtliga värden för att innefattas av frivillig revision.⁹⁸ Förslaget från den norska regeringen behandlades snabbt och trädde i kraft den 1 maj 2011 och företag med räkenskapsår inledda efter 1 januari 2011 kan tillämpa lagen.⁹⁹

3.4.3 Finland

I juli 2007 genomförde Finland en reform där revisionsplikten för mindre bolag avskaffades. De bolag som väljer att utnyttja möjligheten måste ange detta i bolagsordningen. Bakgrunden till reformen var att det i mindre bolag inte anses uppstå konflikter ägare och företagsledning emellan, men även att små bolag ofta inte är beroende av externa finansiärer. Trots denna inställning landade de finska gränsvärdena på den lägsta nivån i Europa.¹⁰⁰

Ett år efter reformen hade enligt Arbets- och Näringsministeriet omkring 6 % av alla aktiebolag

⁹² Balans (2010) Notering: Första åren utan revisionsplikt – så blev det i Danmark. *Balans*, nr 3, s 11.

⁹³ far.se *Frivillig revision nu verklighet*. Hämtad 2011-12-02

⁹⁴ Rakel Lennartsson (2010) Det nordiska undantaget. *Balans* 5, s 22-23

⁹⁵ far.se *Slopad revisionsplikt i Norge*. Hämtad 2011-12-02

⁹⁶ far.se *Revisionsplikten slopas i Norge*. Hämtad 2011-12-02

⁹⁷ Prop 2009/10:204. *En frivillig revision*. Stockholm: Justitiedepartementet, s 53 ff.

⁹⁸ far.se *Slopad revisionsplikt i Norge*. Hämtad 2011-12-02

⁹⁹ frivision.se *Norge inför frivillig revision*. Hämtad 2011-12-02

¹⁰⁰ Prop 2009/10:204. *En frivillig revision*. Stockholm: Justitiedepartementet, s 53-54

valt bort revision, av dessa var ungefär hälften nystartade.¹⁰¹ Finska regeringen lät nyligen utreda en eventuell höjning av gränsvärdena. Joakim Rhen tror dock, på grund av Sveriges lågt satta värden, att Finland inte kommer genomföra en höjning inom en snar framtid.¹⁰²

3.5 Strategi för revisorn

Det är väsentligt för byråerna att de har nöjda kunder som berättar för deras omgivning om företaget eftersom detta kan bidra till ett bättre rykte, vilket kan leda till en större kundstock framöver. Det är således en strategi för byråerna att marknadsföra sig på detta sätt eftersom detta framförallt har två fördelar, dels att byråerna då inte behöver gå ut och leta nya klienter och att kostnaderna då kan hållas nere, dels att kundernas behov står i centrum och inte priset vilket gör att priserna kan hållas högt. Marknadsföring av denna typ har funnits länge inom revisionsbranschen men ett avskaffande skulle kunna ändra dessa förutsättningar helt.¹⁰³

En svårighet som dessa organisationer emellertid kan ha är att deras kunder inte vet vad deras tjänster medför och vad de gör, vilket kan göra det svårt för kunden att se värdet i tjänsterna.¹⁰⁴

En ytterligare strategi kan vara att revisionsbolagens prissättning bör sättas efter kundens betalningsvilja och inte efter antalet arbetade timmar. Rosén menar att fokus bör ligga på mervärdesprissättning vilket kan leda till att det blir lättare att ta betalt för kompetens och erfarenhet. Detta ger sedermera en högre lönsamhet för byråerna och samtidigt nöjdare kunder.¹⁰⁵

3.6 Relationsmarknadsföring

Meningen med relationsmarknadsföring är att skapa en relation med kunden. Genom denna relation kan man således bevara och stärka de långsiktiga kundrelationerna så att alla inblandade parter behov tillgodoses.¹⁰⁶ Relationsmarknadsföring gör därför att man kan attrahera, bibehålla och utveckla kundrelationer.¹⁰⁷ Först genom ett ömsesidigt utbyte och uppfyllelse av löften kan

¹⁰¹ Prop 2009/10:204. *En frivillig revision*. Stockholm: Justitiedepartementet, s 53-54

¹⁰² Raket Lennartsson (2010) Det nordiska undantaget. *Balans 5*, s 22-23

¹⁰³ Hodges & Young (2009) Unconsciously Competent: Academia's Neglect of Marketing Success in the Professions. *Journal of Relationship Marketing 8*, s 41-42

¹⁰⁴ Hodges & Young (2009) Unconsciously Competent: Academia's Neglect of Marketing Success in the Professions. *Journal of Relationship Marketing 8*, s 43

¹⁰⁵ Rosén (2010) Glöm timmarna och ta betalt för värde. *Balans 10* s 48.

¹⁰⁶ Grönroos (1990) Relationship Approach to Marketing in Service Context: The marketing and Organizational Behavior Interface. *Journal of Business Review 20*, s 4-5

¹⁰⁷ Berry (2002) Relationship Marketing of Services Perspectives from 1983 to 2000. *Journal of Relationship Marketing 1*, s 61

detta bli verklighet. Relationer måste förtjänas för att de ska kunna bildas och bibehållas, då dessa inte uppstår utan orsak. Det är i dessa fall som det är viktigt att kundrelationer ständigt måste utvecklas och vårdas.¹⁰⁸

Det är betydligt mer kostnadskrävande att utveckla nya kundrelationer. Det är därför extra viktigt att skydda sin kundbas genom att hela tiden utveckla och bibehålla trygga långsiktiga relationer.¹⁰⁹ För att genomföra detta kan företag nyttja strategier såsom att skraddarsy erbjudanden och utgå från kundrelationen vid prissättning. Genom att lära sig om specifika behov och karakteristika hos varje individuell kund ges möjligheter för revisionsbyrån att utveckla en skraddarsydd tjänst som lämpar sig för kundens befintliga situation. På så sätt kan incitament skapas för kunden att upprätthålla relationen med den befintliga byrån snarare än att vända sig till ett annat alternativ. Prissättning som sker baserat på den relation som råder mellan kunden och leverantören innebär att lägre priser ges till de kunder vars lojalitet företagen vill öka. Detta kan uppmuntra till stärkta relationer och ökad köpvilja hos kunden.¹¹⁰

Relationsmarknadsföring bygger även på ett förtroende¹¹¹ som tillsammans med engagemang är nyckelfaktorer för en lyckad relation. Genom att upprätthålla både ett förtroende och engagemang i relationer skapas det möjligheter för relationsmarknadsföringen att leda till positiva resultat.¹¹² För att upprätta detta förtroende och engagemang i relationer är det vanligt att man inom relationsmarknadsföring arbetar efter en triangel som illustrerar hur relationer kan uppstå mellan företaget, de anställda och kunder. Denna modell föreslår ett användande av tre olika sorters marknadsföring för att konstruera ett förtroende och därmed en relation genom hela processen.¹¹³ Framförallt inom serviceföretag är den interaktiva marknadsföringen viktig, då leverantören och kunden skapar värde gemensamt.¹¹⁴

¹⁰⁸ Grönroos (1990) Relationship Approach to Marketing in Service Context: The marketing and Organizational Behavior Interface. *Journal of Business Review* 20, s 4-5

¹⁰⁹ Grönroos (1990) Relationship Approach to Marketing in Service Context: The marketing and Organizational Behavior Interface. *Journal of Business Review* 20, s 4

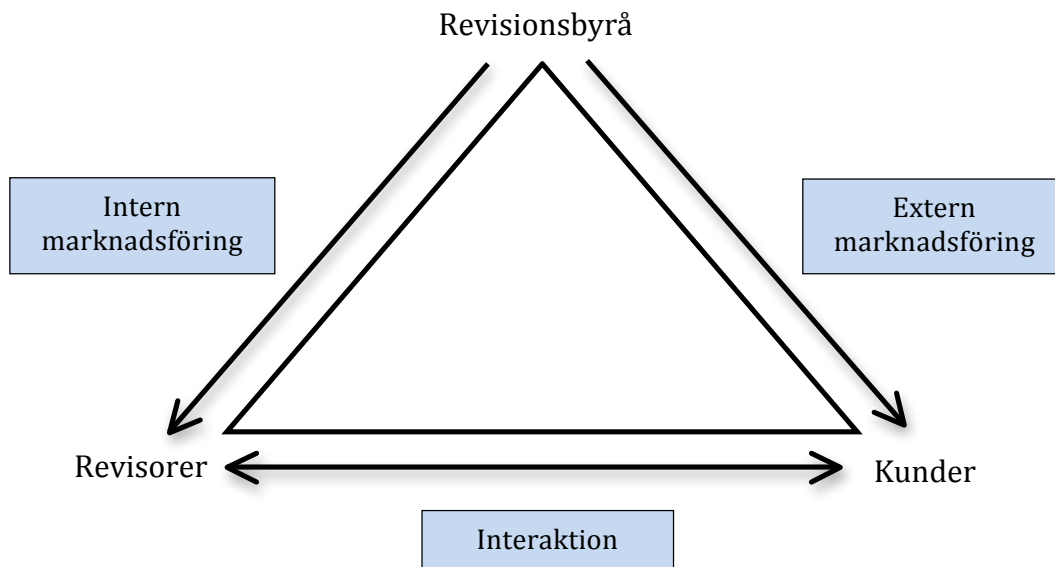
¹¹⁰ Berry (2002) Relationship Marketing of Services Perspectives from 1983 to 2000. *Journal of Relationship Marketing* 1, s 62 ff.

¹¹¹ Berry (1995) Relationship Marketing of services: growing interest, emerging perspectives. *Journal of the academy of marketing science* 23, s 242

¹¹² Morgan & Hunt (1994). The Commitment-Trust Theory of Relationship Marketing. *Journal of Marketing* 58, s 22

¹¹³ Gremler, Bitner, & Evans(1993). The internal Service Encounter. *International Journal of Service Industry Management* 5, s 36

¹¹⁴ Gummesson (2002) *Relationsmarknadsföring: Från 4P till 30R* (3th ed). Malmö: Liber Ekonomi, s 88

Figur 1. The services marketing principle triangle.¹¹⁵

En tolkning av modellen utifrån revisionsbyråerna

3.7 Revisionens konkurrenskraft

Porter förklarar att konkurrensen inom en bransch kan vara beroende av fem grundläggande krafter. Hur stark konkurrensen är avgörs av styrkan av dessa fem krafter och ju svagare krafterna är desto större möjligheter för överlägsna marknadsandelar. De fem krafterna utgörs av den befintliga konkurrensen mellan existerande aktörer, inträdesbarriärer på marknaden, kunder och leverantörers förhandlingsförmåga samt möjligheter för substitut. Kunskap om dessa krafter kan belysa de kritiska styrkorna och svagheter hos företagen.¹¹⁶ Hur dessa krafter kommer att förändras i och med revisionsplikens avskaffande kan komma att påverka revisionens konkurrenskraft. Nedan presenteras tre utav dessa krafter, då dessa anses vara relevanta för uppsatsens syfte.

3.7.1 Inträdesbarriär på marknaden

Nya inträden på marknaden innebär ökad konkurrens då allt fler strävar efter att uppnå marknadsandelar. Hur stora möjligheterna är för nya inträden avgörs av de existerande barriärerna på marknaden. Ju större barriärer desto mindre troligt är det att nya inträden kommer

¹¹⁵ Gremler, Bitner, & Evans(1993). The internal Service Encounter. *International Journal of Service Industry Management* 5, s 36

¹¹⁶ Porter (2006) How competitive forces shape strategy. I Smit, P J *Strategic Planning Readings*. (s. 102-116). Kapstaden: Creda Communications, s 103-104

att ske på marknaden.¹¹⁷

3.7.2 Kundernas förhandlingsförmåga

Kundernas förhandlingsförmåga grundar sig i möjligheter att pressa priser och kräva högre kvalitet på tjänsterna som förmedlas. Utöver detta kan en styrka i förhandlingsförmåga uppnås genom att kunderna utnyttjar marknads konkurrens och spelar ut konkurrenterna mot varandra. Kundernas förhandlingsförmåga blir högre om tjänsten är odifferentierad samtidigt som den är oväsentlig för kundens egen kvalitet. Vidare ökar förhandlingsförmågan om tjänsten inte kan leda till kostnadsbesparingar för kunden, då incitament kan ges att vända sig till ett annat företag.¹¹⁸

3.7.3 Substitut

Substitut på marknaden är tjänster som kan utföra samma eller liknande funktioner som de rådande tjänsterna på marknaden. Om det råder möjligheter för substitut kan befintliga aktörers potential att öka lönsamheten motverkas eftersom dessa kan bidra till att priserna på marknaden sjunker. Hotet från substitut är högre om dessa kan erbjuda liknande tjänster till lägre kostnader samtidigt som ett byte till detta substitut inte bidrar till merkostnader för konsumenten.¹¹⁹

¹¹⁷ Porter (2006) How competitive forces shape strategy. I Smit, P J *Strategic Planning Readings*. (s. 102-116). Kapstaden: Creda Communications, s 104-105

¹¹⁸ Porter (2006) How competitive forces shape strategy. I Smit, P J *Strategic Planning Readings*. (s. 102-116). Kapstaden: Creda Communications, s 108 ff.

¹¹⁹ Porter (2008) The Competitive Forces That Shape Strategy. *Harvard Business Review*, s 31

4. Empiri

Under detta stycke kommer empirin från studien presenteras. Först presenteras de olika revisionsbyråerna som deltagit i studien, därefter följer en sammanställning av de genomförda intervjuerna med nämnda byråer. Efter denna empiripresentation följer en enkätsammanställning där svaren från aktiebolagen presenteras.

4.1 Revisionsbyråer

Här nedan ges en kort presentation av de revisionsbyråerna som blivit intervjuade. Information kommer att ges kring storlek på byråerna och deras fokus.

4.1.1 Grant Thornton

I Sverige är Grant Thornton ledande inom revisions – och konsultföretag för entreprenörer och entreprenörsföretag, och har fokus på de ägarledda bolagen.¹²⁰ Grant Thornton har cirka 900 medarbetare i Sverige på 24 kontor runt om i landet,¹²¹ och på Malmökontoret finns det idag cirka 30 stycken medarbetare.¹²² Grant Thornton Sverige är även del i ett internationellt nätverk med över 30 000 medarbetare i över 100 länder.¹²³

4.1.2 Mazars

Mazars, tidigare SET Revision, tillhör en av de mellanstora byråerna i Sverige med 250 medarbetare placerade på 13 olika kontor. Mazars fokus är att vara en engagerad och mer kundnära byrå, oavsett storlek på företagen. Idag finns Mazars i 61 länder och har 13 000 medarbetare runt om i världen.¹²⁴

4.1.3 Ehlinders Revisionsbyrå

Ehlinders revisionsbyrå består idag utav 8 medarbetare och tillhör en av de mindre revisionsfirmorna i Sverige med sitt säte i Malmö. De har en inriktning mot små och medelstora

¹²⁰ grantthornton.se *Varför väljer allt fler Grant Thornton?* Hämtad 2011-12-06

¹²¹ grantthornton.se *Våra kontor.* Hämtad 2011-12-06

¹²² Mats Pålsson 2011-11-17

¹²³ grantthornton.se *Varför väljer allt fler Grant Thornton?* Hämtad 2011-12-06

¹²⁴ mazars.se *Lediga jobb hos Mazars.* Hämtad 2011-12-06

bolag inom olika branscher.¹²⁵

4.1.4 PwC

PwC är den världsledande revisionsbyrån med säte i 154 länder. PwC är även ledande i Sverige med 3 700 anställda och 130 kontor utspridda över hela landet.¹²⁶ Företaget inriktar sig på alla företag oavsett storlek, alltifrån små ägarledda till stora börsnoterade.¹²⁷

4.1.5 Ernst & Young

Ernst & Young är en global organisation med 152 000 anställda i 140 länder¹²⁸ och med ungefär 70 kontor i Sverige.¹²⁹ Ernst & Young är en verksamhet som innefattar många specialtområden och verkar inom ett flertal olika branscher.¹³⁰

4.2 Intervjusammanställning

Revisionspliktens avskaffande har lett till att en efterfrågestyrd revision numera råder i Sverige. Det framhålls emellertid bland byråerna att avskaffandet inte har öppnat upp för erbjudanden om exempelvis förenklad revision. Byråerna menar snarare att den kvalitetssäkring som revisionen innebär inte kommer att gå förlorad utan det mervärde och den kvalité som revisionen kan bidra till kommer att vidhållas oavsett efterfrågestyrd eller lagstadgad revision.

“En revision är en revision oavsett om den är så att säga efterfrågestyrd eller reglerad som ett krav i lagen, en revision är en revision.”

Ola Bjärehäll - auktoriserad revisor PwC

Det som istället förklaras vara effekterna av avskaffandet är en viss minskning av kundstocken, byråernas inställning och påverkan på sin marknadsföring samt kostnadseffekter.

4.2.1 Effekterna av revisionspliktens avskaffande

Revisionsbyråerna har under en längre period förberett sig på ett avskaffande av revisionsplikten

¹²⁵ erhlindersrev.se *Personlig kontakt och långsiktiga relationer*. Hämtad 2011-12-06

¹²⁶ pwc.se *Företagsfakta*. Hämtad 2011-12-06

¹²⁷ PwC (2010) *Verksamheten 2009/2010*. Stockholm: PwC, s 11

¹²⁸ ey.com *Våra medarbetare*. Hämtad 2011-12-06

¹²⁹ ey.com *Vi hjälper ditt företag att nå sin fulla potential*. Hämtad 2011-12-06

¹³⁰ ey.com *Våra medarbetare*. Hämtad 2011-12-06

och till sin hjälp har prognoser för respektive byrå upprättats. Efter revisionsplikts avskaffande visar revisionsbyråernas utvärderingar att utfall och prognoser skiljer sig byråer emellan. De största byråernas prognoser har visat sig till stor del stämma överens med det utfall som avskaffandet har lett till. PwC förklarar att effekterna totalt sett är i linje med deras förväntningar medan Ernst & Young (E&Y) förklarar att de förväntade sig en större minskning av kundstocken inom byrån men att effekten på marknaden i stort stämmer överens med deras förväntningar. Bland de övriga byråerna har dock utfallet blivit ett annat än vad prognoserna sade. Grant Thornton (GT), förklarar att de valde att utforma en väldigt pessimistisk prognos, vilket då ledde till att effekterna blev mycket mindre än deras förväntningar. Detta till skillnad från Ehrlinders revisionsbyrå som förväntade sig mycket mindre effekter och därmed blev utfallet sämre än förväntat.

Det är inte bara prognoserna och utfallet som skiljer sig byråerna emellan utan även de faktiska effekterna i form av minskningen av kundstocken. PwC, E&Y och GT tydliggör att de inte har märkt av någon form av minskning, vilket de framhäver kan bero på att de företag som innefattas av frivillig revision inte endast nyttjar byråerna för revision utan även för andra tjänster. Detta kan resultera i att majoriteten av intäkterna och den totala kundstocken kvarstår trots avskaffandet och effekten blir mindre mätbar. Mazars och Ehrlinders anger att de har upplevt en liten minskning hittills. Mazars tror dock att de uppskattningsvis kommer att förlora ungefär 10 - 20 % av sin kundstock medan Ehrlinders uppskattar sin minskning till 5 - 10 %.

Trots att effekterna är olika byråerna emellan är alla i stort sett överens om varför så få av det totala antalet befintliga bolag valt bort revision. Framförallt kan det låga antalet bero på den relation som råder bolag och byrå emellan, vilket respondenterna tror skapar svårigheter att välja bort revision. En ytterligare anledning menar respondenterna kan vara att befintliga bolag ännu inte blivit medvetna om den möjlighet som numera råder. Vidare framhåller byråerna att utformningen av ett aktivt val att välja bort revision snarare än ett aktivt val att välja till revision även kan vara en anledning till att så få bolag utnyttjar den frivilliga revisionen. E&Y menar även att en anledning till det låga antalet kan vara att deras varumärke är väletablerat och kan därmed bidra till kvalitetssäkring gentemot intressenter, vilket kan motivera bolag att fortsätta nyttja revision. En respondent förklarar även att en anledning kan vara att revisionsfrågan inte står högst

upp på företagens agenda och därmed inte är det första som företagen väljer att åtgärda efter avskaffandet.

Byråerna är enade i frågan varför bolagen väljer bort revisorn och menar att en anledning kan vara att svårigheter föreligger för bolagen att särskilja redovisningskonsulter och revisorer. Detta framförallt när bolaget anlitar en redovisningskonsult då respondenterna menar att bolagen får svårt att uppfatta vad revision innebär och vad revisorn faktiskt gör. Bolagen tror istället att redovisningskonsulten utför revisorns arbete och till ett lägre pris, vilket leder till att det blir naturligt att välja bort revisionen. En anledning som samtliga respondenter därför anger som naturlig är kostnadsaspekten. Det är naturligt och väsentligt, menar respondenterna, för mindre bolag att genomföra kostnadsbesparingar på de områden som är möjliga och avskaffandet av revision är ett sådant område. Detta framhålls även vara en av anledningarna till varför ett så stort antal nystartade bolag har valt att välja bort revisorn. Vid förfrågningar har det visat sig att enmanskonsulter och även vilande bolag är de bolagen som främst valt bort revision. Detta anser samtliga revisionsbyråer bero på den låga risken som råder i denna typ av bolag och på så sätt existerar inte behovet av revision i samma utsträckning.

Revisionsbyråerna är enade om att ett avskaffande av revisionsplikten både kan innebära nackdelar och fördelar för omvärlden, bolagen och byråerna. En nackdel som samtliga respondenter förklarar kan uppstå är svårigheter i samarbetet mellan intressenter och bolagen, då den kvalitetssäkring som revisorn bidrar till går förlorad. Genom revisionsberättelsen som ett externt dokument har intressenter tidigare kunnat fastställa bolagens trovärdighet men genom att välja bort revision menar byråerna att denna möjlighet för intressenterna försvinner. Byråerna poängterar framförallt att den bokslutsrapport, som är ett alternativ för de bolag som valt bort revision, endast är ett internt dokument och behöver därmed inte ge den säkerhet som revisionsberättelsen kan ge. Vidare anser PwC och Mazars att en kortsiktighet i bolagen kan uppstå, eftersom redovisningskonsulter har en tendens att tänka ett år framåt medan revisorn arbetar mer långsiktigt och kan se framtida problem och behov. Detta kan även bidra till att det proaktiva arbetet som PwC anser att revisorn bidrar till går förlorad och mer problem kan uppstå i bolagen i efterhand. På grund av denna kortsiktighet och att ett reaktivt arbete kan uppstå har samtliga revisionsbyråer full förståelse för de problem som Skatteverket har lyft fram. Byråerna

tror således att både omedvetna och medvetna fel hos företag kan öka, eftersom den kvaliteten som revisorerna bidrar till inte går att finna någon annanstans för närvarande. Vidare lyfter Mazars fram en ytterligare nackdel ur samhällsnyttan. Genom ett avskaffande av revisionsplikten och ett sänkt startkapital för aktiebolag anser Mazars att man har förenklats för företagen så pass att risken att oseriösa aktörer kan komma in på marknaden har ökat.

En fördel som ett avskaffande av plikten kan medföra för byråerna menar respondenterna framförallt vara att det uppstår en upprensning av kundstocken. Denna upprensning, som respondenterna förklarar uppstå, beror framförallt på att det främst är "*strulpellar*", det vill säga kunder som bland annat aldrig inkommer med bokslutet i tid samt inaktiva företag som avsäger sig revision. Dessa kunder bidrar inte till revisionsbyråernas lönsamhet utan det frigör istället tid för byråerna att engagera sig mer och etablera en starkare relation med andra kunder.

4.2.2 Marknadsföring

Samtliga byråer erkänner att revisionsbranschen har varit dåliga på att marknadsföra och kommunicera revisionens mervärde och är medvetna om att detta i och med avskaffandet måste förbättras. PwC förklarar att tidigare har många revisorer förlitat sig på att revisionen var lagstadgad och motiven för marknadsföring har således varit färre. Kommunikationen om revisionens mervärde till bolagen har existerat men nu menar samtliga byråer att kommunikationen har fått större betydelse för att förklara innebörden av revision och vad det faktiskt innebär ifall bolagen väljer bort revision. E&Y förklarar att de håller sig ajour med utvecklingen hos de mindre bolagen och de, liksom majoriteten av byråerna, för ständigt dialoger med befintliga och nya kunder kring vad revisionen kan innebära för dem. GT menar dock att deras kommunikation utåt inte har förändrats sedan avskaffandet eftersom de inte vill rikta marknadsföringen till endast det segment som väljer bort revision.

Mazars förklarar att de har påbörjat en kampanj där de informerar intressenter såsom banker, advokatbyråer och redovisningsbyråer om revision och revisionsberättelsens innebörd för att på så sätt nå ut till bolagen. PwC menar att denna innebörd och skillnad mellan redovisning och revision även måste kommuniceras ut till bolagen. Samtliga revisionsbyråer är överens om att det är väsentligt att åka ut till bolagen för att få dem att förstå den kompetens som revisorn kan bidra

med till företaget. Detta förklarar PwC har blivit mer påtagligt sedan frivillig revision infördes. Byrån vill poängtera att nyttan med revision inte ökar i värde genom utökade annonskampanjer utan det gäller att ta sig tid att träffa kunder och på så sätt bygga relationer och skapa ett ömsesidigt förtroende som kan öka förståelsen för revisionens syfte.

Byråerna menar att revisionspliktens avskaffande inte bara har lett till ökad kommunikation om revisionens nytta utan även kommunikation med bolagen huruvida de är i behov av revisor. Respondenterna förklarar att de för en dialog med sina kunder kring vilka behov deras verksamhet har och med hjälp av denna öppna dialog kan de istället erbjuda andra tjänster ifall bolaget inte är i behov av revision. Byråerna anser det vara fördelaktigt att kunna erbjuda andra tjänster och på så sätt vara tillgängliga i företagens tillväxtfaser och därmed stärka relationen. Emellertid vill revisionsbyråerna vidhålla den kvalitetssäkring som revisionen innebär och därmed vill de inte erbjuda en *“revision light”* som alternativ tjänst utan det är snarare fokus på kompletterande tjänster såsom skatt och redovisning.

Det är framförallt PwC och GT som framhåller möjligheterna att erbjuda kompletterande tjänster, medan Mazars, Ehrlinders och E&Y förhåller sig mer reserverade. Mazars avvaktar eventuella förändringar av jävsregler för att då kunna erbjuda helhetslösningar inom byrån. Ehrlinders vill endast bibehålla sitt fokus på revision och utvecklar därmed inte ytterligare tjänster i och med revisionspliktens avskaffande. E&Y argumenterar att för många erbjudanden istället för att öka förtroendet för byrån kan leda till att bilden av varumärket försämras. E&Y menar att detta då kan leda till minskad trovärdighet för revisionsbyråerna och vill därför inte skapa ytterligare kompletterande tjänster.

4.2.3 Kostnadseffekter

Samtliga byråer anser att revisionspliktens avskaffande inte har lett till en prisförändring på marknaden. GT tror att detta kan bero på de låga gränsvärdena, eftersom detta har bidragit till att förändringen på marknaden inte blivit så markant. Om gränsvärdena istället varit högre hade det kunnat bli ett överskott på revisorer och en prisförändring på marknaden hade krävts. Detta bifalles även av Ehrlinders som menar att det krävs större förändringar för att underskottet av revisorer ska försvinna och eventuella prisförändringar kan uppstå. Samtliga byråer framhäver

även att en prispress inte bör förekomma inom revisionsbranschen.

Byråerna tror dock att kostnadseffekter kan komma att uppstå för de bolag som väljer bort revision. Till skillnad från regeringen som tror på kostnadsbesparingar, tror byråerna att avskaffandet kan leda till ökade kostnader på längre sikt. Byråerna menar att kostnader för företagen kan öka på grund av tillväxt eller eventuella samarbeten med intressenter som därmed kan skapa ett behov av revisor. Respondenterna förklarar att när detta behov uppstår kommer de eventuellt behöva genomföra en djupare granskning för att säkerhetsställa räkenskaperna för dessa företag som valt bort revision. Detta kan leda till en större kostnad än om revisorn hade haft möjlighet att kontinuerligt granska företagets redovisning under tillväxtfasen. Respondenterna tror att ytterligare kostnader kan uppstå för bolagen som väljer bort revision genom att redovisningskonsulter behöver utföra en grundligare redovisning än tidigare eftersom ingen granskning utförs av en revisor. Ett grundligare arbete menar respondenterna kan leda till ökad debitering för företagen och därmed kan dessa kostnadsbesparingar gå förlorade.

4.2.4 Omvärldsanalys

Huruvida effekterna är eller kommer bli desamma i Sverige jämfört med resterande av de nordiska länderna råder det tvetydighet om. GT tror att utvecklingen i Sverige kommer bli liknande den i Danmark, då dessa två länder har en tendens att följas åt och utvecklingen brukar vara ganska likartad. Även E&Y tycker att effekterna i Sverige har blivit likartade med de som uppstod i Danmark. Mazars tror att utvecklingen i Sverige kommer bli liknande den i vår omvärld. Detta till skillnad från Ehrlinders som menar att det redan nu råder skillnader mellan framförallt Danmark och Sverige, då det inte blev ett lika stort tapp i Danmark som det har blivit i Sverige. Detta menar Ehrlinders kan bero på en form av skrämseltaktik, då han anser att man i Danmark gått ut med mer tydlig information än i Sverige om att man måste ange om bokslutet har blivit upprättat av företaget själv eller med hjälp av revisor. På grund av detta tror Ehrlinders att allt fler företag väljer att behålla revisorn och kommunikationen i Sverige kan därmed vara en grund till skillnaderna i effekter av avskaffandet mellan Sverige och Danmark.

4.2.5 Framtidstro

Nästintill samtliga av revisionsbyråerna tror på en successiv höjning av gränsvärdena i framtiden

och ser samtidigt positivt på en sådan form av höjning. En snabbare höjning hade istället kunna skapa kollisioner i branschen och problem skattemässigt och därför anser GT att en successiv höjning är att föredra. PwC menar att denna höjning dock kommer vara beroende av politiska och makroekonomiska faktorer. Dessa politiska faktorer framhåller Ehrlinders som argument för att man ännu inte kan bedöma om en höjning kommer att genomföras.

Vid eventuella höjningar är dock revisionsbyråerna inte oroliga eftersom de anser sig väl förberedda på framförallt en successiv höjning. GT menar att med hjälp av en successiv höjning kan oron minskas i revisionsbyråerna eftersom tid för anpassning ges och man kan parallellt med höjningen av gränsvärdena skapa nya tjänster som kan komplettera revisionstjänsten. E&Y är inte heller oroliga eftersom de redan tidigare har utformat strategier för förändring av revisionsplikten. E&Y menar att det kommer bli viktigare att kunna erbjuda produkter och specifika tjänster inom revision. PwC anser att tyngdpunkten bör fortsätta vara relationsbyggandet mellan revisorn och företag, då de tror att det i framtiden kommer vara mer väsentligt att ha *den* revisorn snarare än en revisor. PwC tror att en revisor som är generalist kommer att försvinna och ersättas av en efterfrågan av en revisor som besitter särskilda kunskaper inom specifika ämnen.

Majoriteten av revisionsbyråerna tror på en framtid där många av de bolag som har valt bort revision återinför eller inför revisorn. Ehrlinders tror att det kommer råda en eftersläpning hos bolagen att välja in revisor eftersom detta inte görs direkt då bolaget startas, utan många väljer att starta bolagen utan revisor. Denna eftersläpning tillsammans med att en större andel bolag startas tror Ehrlinders kommer leda till att fler bolag kommer att ha revisor i slutändan. Även Mazars, PwC och E&Y tror att en del av de bolag som av sagt sig revision kommer tillbaka inom en snar framtid. Mazars menar att detta framförallt kan komma att ske eftersom bolagen i sina tillväxtfaser kommer inse revisionens nytta och E&Y framhåller att många bolag fattade beslutet att avskaffa revisorn i all hast och kommer därmed ångra sig och återinföra revisorn. GT däremot tror på en annan utveckling där det varje år kommer att försvinna procentandelar av de företag som innefattas av frivillig revision. I slutändan kan detta leda till, menar respondenten, att bolagen som kan avskaffa revisorn har valt att göra så. GT tror dock inte att företagen genom detta kommer att lämna revisionsbranschen utan denna bransch kommer fortfarande finnas som

leverantör till bolagen men kanske inte just inom revision utan andra tjänster kommer ta större plats.

4.3 Enkät-sammanställning

De frågor som har ställts till bolagen har bland annat fokuserat på varför företagen väljer bort revision kontra varför företag väljer revision. För att ytterligare komplettera detta har frågor ställts om hur arbetsbördan förändrats eller tros komma förändras vid ett avskaffande av revisorn. Fokus har även legat på att undersöka huruvida bolagen uppfattar någon marknadsföring från revisionsbyråerna. Majoriteten av bolagen som har besvarat enkäten befinner sig inom olika branscher.

4.3.1 Aktiebolag som valt revision

Vid sammanställningen av svaren från de aktiebolag som har valt revision kan en form av variation i svaren utrönas, samtidigt som vissa svar kan anses vara av mer enhetlig karaktär. Anledningen till varför respondenterna valt att ha revision är av den mer varierande arten då en respondent tydligt klargör att:

“Jag tycker var och en ska syssla med det som man är bäst på [...]”

Frilansande, Art Director

Vidare poängterar densamma att ett tillhandahållande av revisionstjänster kan leda till ökad omsättning för företaget. Företagaren menar att de kostnadsbesparingar som kan uppstå vid ett avskaffande av revision inte överskrider de intäkter som kan genereras av att respondenten kan arbeta under denna tid som den annars hade behövt lägga på att säkerhetsställa företagets redovisning. Fyra respondenter besvarar frågan kring varför deras företag har valt att välja revision med att det bland annat underlättar för företaget att hålla reda på skattelagstiftningen samtidigt som de får möjlighet att rådgöra med en ekonomisk, kunnig och neutral part kring finansiella frågor. Dock menar en respondent att dennes företags omsättning är ytterligare en anledning till varför revisor behövs.

Tidigare kunskaper inom redovisning och hur detta sköts inom företaget varierar även till stor del

företagen emellan. En av respondenterna är självlärd inom ämnet med vissa kompletterande kurser inom bokslut och ansvarar för den löpande bokföringen inom företaget. En respondent har gymnasieutbildning inom ekonomi medan en annan respondent kompletterar denna utbildning med universitetsutbildning och båda dessa sköter all löpande redovisning och månadsbokslut, dock med viss hjälp från en redovisningskonsult. De övriga låter detta skötas externt samtidigt som deras kunskap är grundläggande. Ett av företagen har dock en verkställande direktör med utbildning i juridik och ekonomi.

Samtliga respondenter anser att revisorns arbete inte har förändrats sedan frivillig revision infördes. Marknadsföringen från revisionsbyråerna gentemot respondenterna är dock mer varierande där marknadsföringen sker genom lokalt nätverk och direktreklam medan tre av respondenterna inte haft någon kontakt med byråerna överhuvudtaget. En av respondenterna menar att kontakten med revisionsbyråerna innebär att en revisor försöker sälja in något som ofta framställs som ett “ [...] *fantastiskt program som ska underlätta arbetet [...]*”.

Respondenterna är även till största del överens om att företagets arbetsbörda hade ökat vid ett val att inte ha revisor. En respondent förklarar att man som egenföretagare har många orosmoment och genom att revisorn säkerhetskontrollerar ekonomin kan en viss oro i företaget reduceras. Tre respondenter tror dock inte att arbetsbördan i sig hade förändrats, men ett av företagen menar att de istället hade gått miste om värdefulla tips och råd som revisorn kan bistå med.

Denna oro som en av respondenterna nämnde anges även som en motivering till att behålla revisorn, vilket även framhålls av två andra respondenter som menar att det finns en trygghet i att någon ser över årsbokslutet. Flertalet respondenter menar att utgifter givetvis är väsentliga att hålla nere men revisionsutgiften är något som anses vara väsentligt för företag då detta minskar en del stressfaktorer. Att säga upp revisorn hade istället resulterat i att företagaren hade fått mindre tid att fokusera på verksamhetens huvuduppgifter. Dock förklarar respondenterna att en motivering till att avskaffa revisionen i företagen skulle vara att revision anses vara en stor kostnad för småföretagare.

En bokföringskontrollant anses vara av större vikt än revisorn enligt en av respondenterna. En

annan framhåller vikten av att ha en revisor framförallt vid tillfällena när deklarationen och boksluten ska in då detta kan underlätta arbetet för företaget. Respondenten menar att man tydligt ser vem som har revisor och inte, då en ökad panik över felaktigheter sprids i de företag som valt att inte ha revisor.

4.3.2 Aktiebolag som valt bort revision

En sammanställning av svaren på enkäten som sändes ut till bolag som valt bort revision leder till en slutsats att respondenterna har en väldigt likartad anledning till varför revision väljs bort. Kostnadsaspekten gällande revision framhävs framförallt, då respondenter anser att detta är en onödig utgift. En respondent förklarar även att utgiften inte går att motivera då företagets redovisningsansvariga utför sitt arbete väl medan revisorn endast dubbelkollar redovisningen som företagaren anser vara rätt från början. En annan respondent förtydligar dock att företaget har valt bort sin revisor främst på grund av att behovet för revision har försvunnit i och med minskad omsättning. Detta beslut förklarar respondenten har skett i samråd med den dåvarande revisorn.

Samtliga respondenter använder sig av externa redovisningskonsulter samtidigt som alla har en viss, dock varierande, kunskap inom redovisning. Flera av respondenterna nämner även att tillgången till de externa redovisningskonsulterna är en anledning till varför revision har valts bort i deras företag. Samtliga respondenter förklarar även att alla frågor gällande redovisning och all rådgivning sker genom redovisningskonsulterna snarare än genom revisorn. Redovisningskonsulterna bistår även med hjälp gällande rapporteringen till Skatteverket. Samtliga respondenter anser inte heller att det råder några ökade problem med rapporteringen till denna myndighet eller till Bolagsverket även om revisorn har valts bort.

Marknadsföringen från revisionsbyråerna anses av respondenterna inte vara märkbar. Vid förfrågan kring huruvida revisorn bistår med annan kunskap än endast revision till företaget svarar en av respondenterna:

“Säger dem kan mycket och ska hjälpa en, men tyvärr bara tomt prat... Men duktiga på att fakturera en.”

Anonym

Majoriteten av respondenterna anser att varken arbetet eller arbetsbördan har förändrats sedan revisorn valdes bort. Förklaringen till detta är att redovisningskonsulter sköter största delen av det ekonomiska arbetet. En respondent anser att man istället tydligt kan se skillnad genom att:

“Månadskostnaden blir mycket mindre med redovisningskostnad”

Företag inom vård och rekrytering

En annan respondent framhäver snarare att arbetsbördan minskar eftersom företagarna numera endast behöver kommunicera med sina redovisningskonsulter snarare än att föra en dialog med både konsulterna och revisorerna.

De företag som har valt bort revision anser således att redovisningskonsulterna utför en väl fungerande redovisning och detta anses av respondenterna vara tillräckligt för att säkerhetsställa företagets räkenskaper.

5. Analys

Revisionspliktens avskaffande har lett till att ett antal effekter har uppstått i Sverige. Vissa av dessa anser vi har haft en större påverkan på byråerna, aktiebolagen och omvärlden än andra. Det har nu visat sig att effekterna i mångt och mycket inte har blivit så stora som befarat. En analys kring varför vissa effekter har uppstått kommer därför att genomföras nedan, men det kommer även att reflekteras kring varför vissa effekter som man trodde skulle uppstå inte har gjort detta och på så sätt kommer den påverkan som revisionspliktens avskaffande har haft att analyseras.

5.1 Omvärldsanalys

Nu när revisionsplikten har avskaffats menar vi att man kan dra slutsatsen att mycket av den problematik som aktörer på marknaden trodde skulle uppstå i själva verket har lyst med sin frånvaro fram till idag. Den konflikt som utspelade sig mellan näringslivet och Skatteverket kring ökade informationsskyldigheter och felaktigheter i bokföringen anser vi inte fått lika stor genomslagskraft som förväntat. Aktiebolagen ser istället positivt på revisionspliktens avskaffande och de bolag som valde bort revision anser inte att informationen till Skatteverket har försvårats. Detta samtidigt som aktiebolag som valt revisor inte primärt angav dessa upplysningskrav som anledning till varför revisorn valdes att behållas. Att konflikterna inte har uppstått tror vi kan bero på den tid som förflutit sedan frivillig revision infördes men framförallt kan det bero på att gränsvärdena blev så låga. Det har visat sig att många aktörer på marknaden utgick från högre värden från början, vilket kan leda till att problemen förstörades upp. Lägre gränsvärden har även gjort revisionsbyråerna positivt inställda till denna reform vilket vi anser kan ha lett till att de på ett bättre sätt informerat och diskuterat frivillig revision med aktiebolagen. Informationen tillsammans med att många revisionsbyråer framhäver att de erbjuder andra tjänster inom byrån samt att de aktiebolag som valt bort revision istället får rådgivning från redovisningskonsulter tror vi gör att många företag fortfarande får den hjälp de behöver trots revisionspliktens avskaffande och därmed kan dessa problem minimeras.

För att ytterligare förklara varför effekterna som kunde leda till dessa problem inte har uppstått

anser vi att man bör göra en jämförelse mellan Sverige och de övriga nordiska länderna. Alla länder i Norden har en beskattning som är nära besläktad med redovisning och exempelvis i Danmark har inga större problem uppstått med minskade skatteintäkter. Precis som Företagarna ställer vi oss därför frågan varför effekterna överlag borde vara annorlunda i Sverige än vad de blivit i exempelvis Danmark. Vi anser dock att effekter i Sverige redan nu är annorlunda eftersom en effekt av revisionsplikterns avskaffande i Sverige har blivit att en större andel av företagen väljer bort revisionen än i Danmark. Detta tror vi beror på att jämfört med Danmark så har Sverige inte varit lika informationsrika. En anledning till detta anser vi man kan finna hos revisionsbyråerna i Sverige. Majoriteten poängterar att de inte prioriterar att vända sig med information till specifika kunder som inte är lönsamma för byråerna, vilket vi anser kan förklara varför denna effekt har blivit större i Sverige.

För att motverka att denna skillnad leder till att effekterna blir annorlunda i Sverige anser vi därför att informationen utåt bör öka. Ehrlinders revisionsbyrå nämner att Danmark har varit tydliga med att informera om nackdelarna kring att välja bort revision och detta sker inte i lika stor utsträckning i Sverige. Vi tror att detta är anledningen till varför fler företag väljer bort revision i Sverige. Om nackdelarna, som exempelvis Skatteverket och Bolagsverket framhåller, inte tydliggörs till alla bolag menar vi att det faller sig naturligt att en större andel kommer att välja bort revision. En nackdel att välja bort revision som betonas av Skatteverket är att den förebyggande effekten som revisionen bidrar med går förlorad. Vi tror inte heller att värdet av detta framgår för de bolag som väljer bort revision. Detta tillsammans med att bolagen inte anser att informationen till Skatteverket har försvårats, gör att vi tror att bolagen inte fullt ut har förstått innebörden av vad det innebär att välja bort revisionen. Skatteverket förklarar att de inte kommer att genomföra en hårdare granskning av de bolag som anger att de inte har revisor, men vi ställer oss kritiska till detta. Det måste finnas en anledning till varför Skatteverket har valt att kräva denna information. Vi tror att de bolag som har valt bort revisor och anger detta till viss del kan komma att bli mer granskade än bolag med revisor, eftersom Skatteverket faktiskt anser att revisorn kan vara en säkerhet för minskade fel. Detta tror vi kan resultera i negativa konsekvenser då ett proaktivt arbete som hade kunnat vara möjligt med en extern granskning går förlorad och bolagen utan revisor kan istället löpa större risk att endast upptäcka felen i efterhand. Vi anser således att en avsaknad av information kring dessa nackdelar kan vara en anledning till att fler

företag väljer bort revisionen.

Vi tycker därför det är positivt att Mazars har börjat genomföra en kampanj där de informerar intressenter, då detta kan leda till att nackdelarna tydliggörs. På detta sätt kan revisionsbyråerna, trots att de inte primärt informerar de kunder som väljer bort revision, ändå nå ut till dessa via andra kanaler. Om denna användning av andra kanaler fortgår tror vi att effekterna i slutändan kan komma att bli liknande i Sverige som i Danmark. Ett större informationsflöde kommer inte bara vara positivt för Mazars utan revisionsbranschen i stort eftersom det då kan leda till att företagen återvänder till revisionsbyråerna, vilket även är det som har hänt i Danmark. Att effekterna är annorlunda för närvarande anser vi således bero på informationsskillnader och dessa måste minskas för att motverka problemen som aktörerna på marknaden tror kommer uppstå.

5.2 Revisionens strategi

Att effekterna av revisionspliktens avskaffande i vissa lägen har varit varierande för de olika revisionsbyråerna tror vi beror på att byråerna till viss del har upprättat olika prognoser. Vi anser att det kan ha lett till att byråerna har agerat olika på marknaden och de byråer med en mer pessimistisk syn kan ha mobiliserat sig till större grad. Detta kan ha lett till att effekterna i de byråerna som faktiskt har trott på en förändring inte har upplevt en. Vi tror att de prognoser som byråerna har upprättat har en stor del i förklaringen till varför effekterna inte har blivit så stora som många trodde de skulle bli. Genom prognoser och ett strategisk agerande menar vi att samtliga byråer har kunnat förbereda sig på denna förändring. Denna förberedelse kan ha lett till att en byrås agerande gentemot bolag och intressenter har haft en positiv inverkan på revisionsbranschen i stort eftersom effekterna i form av kundavhopp till stor del har blivit mindre än förväntade. På så sätt anser vi att strategin och vad den innebär för revisionsbyråernas agerande har haft en väsentlig betydelse i varför effekterna har blivit som de blev.

Revisionsbyråernas agerande har präglats mycket av kommunikation, vilket vi inte bara tror har stor betydelse för utfallet av revisionspliktens avskaffande utan även är en effekt av avskaffandet. Detta eftersom kommunikationen framförallt har framhållits av revisionsbyråerna som den del som har förändrats mest sedan revisionspliktens avskaffande. Förändringen har skett genom att kommunikation har ökat, vilket vi tror kan ha sin grund i att det är svårt för byråerna att förmedla

ut sina tjänster och värden. Byråerna poängterar att de numera för mer dialoger med bolagen men trots detta verkar inte denna kommunikation nå ut till alla, då bolagen som valt bort revision förklarar att de inte anser att revisorn bidrar med något. Att revisionsbyråerna inte har lyckats förmedla ut denna kompetens på rätt sätt till bolagen är för oss svårt att förstå. Självklart är det viktigaste för dem att lönsamheten ska eftersträvas men vi tycker det är ytterst väsentligt att de ändå bör satsa på kommunikationen ut till samtliga bolag kring vad revisorn faktiskt kan bidra med. Det är inte bara väsentligt för revisionsbyråerna utan även för Skatteverket. Om kommunikationen inte når ut till bolagen tror vi att de negativa effekterna som Skatteverket hade som farhågor faktiskt kan uppstå. Den förebyggande effekten som revisionen bidrar till vid deklarerationer kan gå förlorad och därför menar vi att avsaknaden av kommunikation till bolag är en negativ följd av revisionspliktens avskaffande.

Att kommunikationen även är väsentlig för revisionsbyråerna grundar sig i den relationsmarknadsföring som vi anser är viktig för branschen och det förtroende och engagemang som genomsyrar denna marknadsföring. För att kunna bibehålla relationer med kunder och för att skapa nya är förtroendet en viktig aspekt. Genom att revisionsbyråerna inte har kommunicerat ut mervärdet till samtliga befintliga kunder när frivillig revision infördes kan relationen mellan företagen och revisionsbyråerna ha skadats. Denna slutsats kan vi dra med hjälp av de aktiebolag som har valt bort revision eftersom det anges att revisorn har valts bort på grund av att företagen inte är införstådda med vad revisorn bidrar med och därmed råder inget förtroende och inte heller en god relation. Berry och Hunt förklarar att engagemang även är en viktig aspekt inom relationsmarknadsföring och genom att byråerna inte engagerar sig i samtliga kunder kan relationen till de kunder som förbises försämrats ytterligare. Detta tror vi är den främsta anledningen till varför vissa företag har valt att avskaffa revisorn eftersom en avsaknad av relation kan göra att revisionsbyråerna inte kan framhäva mervärdet av revisionen. Marknadsföringstriangeln i denna relation anser vi således inte tillämpas på bästa sätt. Revisionsbyråerna kommunicerar inte ut sitt mervärde tillräckligt tydligt och på så sätt skapas ingen extern marknadsföring samtidigt som den interna marknadsföringen bygger på att dessa företag inte är lönsamma för företagen, vilket vi anser resulterar i att den interaktiva marknadsföringen och förtroendebyggandet inte fungerar. Förtroendet kan således antas skadas mellan byråerna och företagen och det kan i slutändan finnas en risk att detta kommer missgynna

byråerna.

Trots denna negativa effekt som uppstått mellan revisionsbyråerna och en del av de företag som valt att avskaffa revisionen anser vi ändå att effekterna överlag har blivit mildare än förväntat. En bidragande faktor till denna förmildring tror vi är de relationer som faktiskt existerar mellan byråer och aktiebolag emellan. Har ett företag anlitat en revisor en längre tid och till följd av detta fått en bra relation till revisorn menar vi att en ändring av lagen inte automatiskt får företaget att vilja säga upp denna relation. Vi tror även det faktum att det är ett aktivt val att säga upp revisorn bidrar till denna förmildring. Om aktiebolaget har en relation med sin revisor kan det vara svårare att avsluta tjänsten eftersom man inte bara avslutar denna utan även en relation. Betydelsen av relationer mellan aktiebolag och revisorer emellan anser vi således förtydligas ytterligare. Att effekterna till stor del blivit mindre än förväntat tror vi således grundar sig i det förtroende och engagemang som skapas genom att relationer upprätthålls. Detta betonas även av Morgan och Hunt leda till möjligheter för positiva resultat. Vi anser därför att en till största del lyckad relationsmarknadsföring har genomförts av revisionsbyråerna. Genom relationerna anser vi att revisionsbyråerna har kunnat kommunicera externt, internt och interaktivt och därmed agerar revisionsbyråerna efter förväntningar och förtroende skapas.

Vi tror således att relationer har fått större betydelse och det förtroende som relationen innebär har haft stor inverkan på varför dessa effekter av revisionspliktens avskaffande har uppstått. Betydelsen av relationen kan förtydligas genom att reflektera kring varför så stor andel nystartade bolag valt bort revision. Vi tror nämligen att detta beror på att ingen relation råder mellan dessa bolag och revisionsbyråer. Betydelsen kan ytterligare klargöras genom att se över hur relationen mellan de aktiebolag som valt bort revision och revisorn såg ut. Förutom det som tidigare nämnt att revisorerna inte prioriterar dessa företag anser vi även att grunden till varför de valt bort revisorn är att ingen relation råder. Aktiebolagen som valt bort revision har framhållit betydelsen av en redovisningskonsult vilket visar att relationen med denna konsult väger tyngre. Om ingen relation med revisorn existerar anser vi att det finns risk att det inte föreligger incitament till att påbörja eller fortsätta ett samarbete med en revisor.

Denna större betydelse som relationen mellan företagen och byråerna har fått tror vi har förändrat

hur revisionsbyråerna har agerat på marknaden. Denna förändring anser vi ha resulterat i att byråerna i mycket större utsträckning nyttjar sig av relationsmarknadsföring, då byråerna förklarar att det är viktigare i dagsläget att använda sig av skraddarsydda relationer med kunder. Detta är i sin tur en strategi som ofta används inom relationsmarknadsföring och därför kan vi dra slutsatsen att en användning av denna marknadsföring har blivit viktigare efter avskaffandet. Långsiktiga relationer framhålls av Grönroos som mest lönsamma och därmed tror vi att revisionsbyråerna använder denna strategi eftersom man vill vara tillgänglig under företagets tillväxt och möta kundens behov under alla tillväxtfaser och på så sätt skapa långsiktiga relationer och lönsamhet. Vi anser att detta är en förändring inom revisionsbyråerna som är en effekt av revisionspliktens avskaffande eftersom bolagen numera inte automatiskt anlitar en revisor. För att knyta bolagen till sig och upprätta denna relation och förtroende som är viktigt inom denna bransch är detta en nödvändig förändring att genomföra. Emellertid råder det olika åsikter kring hur mycket man bör skraddarsy relationerna med kunderna, vilket vi tror kan bero på de oberoenderegler som Wallerstedt förklarar råda för revisorn. Vi kan anta att om man utför redovisningen för ett företag under en längre period så kan det finnas risk att oberoendet har blivit påverkat och det kan bli svårare att på ett kritiskt sätt granska ett företag som revisorn varit involverad i under flera års tid. Vi tror således att det är anledningen till varför vissa byråer är restriktiva. De möjligheter som råder för skraddarsydda relationer för närvarande anser vi dock ha haft en positiv effekt på det utfall som revisionspliktens avskaffande har lett till.

Hodges och Young diskuterade dock huruvida ett avskaffande skulle kunna förändra relationers betydelse inom marknadsföringen hos revisionsbyråerna där fokus skulle förflyttas till prissättningen. Detta är emellertid ingen effekt som vi har uppfattat skett utan relationerna har fortfarande, om inte större, betydelse för revisionsbranschen. Denna förändrade prissättning och lättare version av revision tror vi säkerligen hade efterfrågats av företagen som innefattas av frivillig revision. Detta framhålls även av Rosén och Grönroos som möjliga strategier inför ett avskaffande av revisionsplikten och vid en användning av relationsmarknadsföring. Att detta inte är en effekt som uppstått i och med avskaffandet bekräftas även av revisionsbyråerna som framhäver att ingen *“revision light”* kommer att erbjudas. Avsaknaden av dessa effekter menar vi kan ha ett flertal förklaringar. En anledning anser vi kan vara den oerfarenhet av att marknadsföra sig själva, som revisionsbyråerna förklarar råder inom revisionsbranschen. Vi anser även att en

ytterligare anledning kan vara den etik som råder inom branschen att byråerna inte säljer in sig hos varandras kunder. Detta tror vi grundar sig i att revisionsbranschen måste upprätthålla förtroendet för sina varumärken och inte exploatera dessa, vilket vi anser leda till att den prispress som hade kunnat bli en effekt av revisionspliktens avskaffande inte uppstår.

Vi anser dock att det är inte bara oerfarenheten och förtroendet i relationerna som har bidragit till att effekten har uteblivit utan vi kan även tänka oss att detta beror på den integritet som revisionen står för. Vi tror inte företagen hade blivit missnöjda vid en eventuell prispress utan effekterna i form av antalet avhopp hade vid en sådan prispress i själva verket kunnat bli lägre. Förtroendet som intressenter har för revisionens integritet hade dock kunnat gå förlorad, eftersom byråerna tror att intressenter relaterar lägre priser till sämre kvalitetssäkring. Vi anser således att det är naturligt att prispressen inte är ett alternativ eftersom revisionen även riktar sig mot externa intressenter. Därför menar vi att skräddarsydda relationer i den mån det är möjligt är en naturlig förändring för revisionsbranschen i och med revisionspliktens avskaffande. De effekter som har uppstått till följd av en avsaknad av prispressen anser vi inte kunna frångås.

Vi anser därför att revisionsbyråerna i stora drag har agerat rätt utefter de premisser som rådde på marknaden efter förändringen. Genom att försöka stärka de rådande relationerna har effekterna förmildrats och förändringen inte blivit lika markant på marknaden som förutspått. Det som istället kan ha förändrats kan vara att det numera råder större inblick och förståelse för vad bolagen behöver samtidigt som bolagen kan ha fått kunskap om vad revisorn kan bidra till.

5.3 Revisionsbranschens konkurrenskraft

En effekt som vi menar kan anses som naturlig till följd av att revisionen går från lagstadgad till efterfrågestyrd är att den gemensamma konkurrenskraften för revisionsbyråerna förändrats, eftersom detta bland annat kan öppna upp för nya och andra aktörer på marknaden. Vi kan dock dra slutsatsen att konkurrenskraften inom revisionsbranschen inte har förändrats så markant. Denna slutsats menar vi kan härledas till hur Porters fem krafter har förändrats på marknaden efter avskaffandet. Ju starkare krafter desto mindre konkurrenskraft, och vi anser således att krafterna i princip är oförändrade trots att man kunde anta att de borde ha förändrats efter avskaffandet.

Leverantörernas förhandlingsförmåga har inte förändrats då vi menar att man kan anta att revisionsbranschen till stor del är fristående från leverantörer och behöver således inte förlita sig på sin dominans över dessa. Det som däremot hade kunnat förändras är kundernas förhandlingsförmåga. Eftersom aktiebolagen inte längre är tvungna att ha en revisor kunde de ha hamnat i ett förhandlingsläge gentemot revisorerna och en förändring på marknaden kunde ha skett. De aktiebolag som besvarade enkäten har förklarat att anledningen till varför man skulle välja bort revisionen är på grund av kostnader. Genom denna kostnadsaspekt menar vi att aktiebolagen borde ha utvecklat en starkare förhandlingsförmåga. Aktiebolagen kunde ha argumenterat mot revisionsbyråerna att kostnaderna för de bolagen som innefattades av frivillig revision borde minska eftersom de utan problem kan välja en annan liknande tjänst hos ett annat företag.

Då vi menar att krafterna i princip är oförändrade anser vi således att denna effekt inte har uppstått, vilket kan ha sin förklaring i flertal anledningar. En anledning till varför effekten inte går att utläsa tror vi beror på att revisionsbyråerna för öppna dialoger med de företag som inte längre innefattas av revisionsplikten. Många byråer framhäver att de erbjuder andra tjänster än endast revision och att de gärna vill behålla företagen inom byrån. Revisorerna är således inte endast fokuserade på att det är specifikt revision som man bör sälja till företagen utan man erbjuder gärna andra alternativ, vilket vi anser kan göra att förhandlingsförmågan minskar. Revisionsbyråerna har förståelse för att ett aktiebolag inte alltid behöver revision, vilket även bekräftas av ett av aktiebolagen som förklarar att revisorn var den som föreslog att företaget inte behövde revision. På grund av denna relation kan det vara svårt för företagen som vill minska sina kostnader att argumentera för att byrån bör minska priset på revision. Byrån har istället en förståelse och erbjuder redan en annan tjänst som kan minska kostnaderna. Vi menar att det som istället har blivit utfallet av revisionspliktens avskaffande är att revisionsbyråerna till stor del behåller sina kunder inom byrån men för ständiga dialoger med dem kring vilka tjänster som de behöver.

En ytterligare anledning kan vara den integritet som revisionsbyråerna framhäver som viktig för revisionsbranschen. Som tidigare nämnt förklarar många byråer förklarar att de inte vill minska priset, eftersom de vill upprätthålla sitt goda rykte och vara förtroendeingivande. Dessutom

förklarar byråerna att de företagen som argumenterar om priserna eventuellt inte är de kunder som byrån prioriterar att behålla. Därmed tror vi inte att argument om prisnedsättning är möjliga för de aktiebolag som innefattas av frivillig revision. Effekten har istället blivit att förhandlingsförmågan för företagen inte har ökat eftersom byråerna ser avskaffandet som en möjlighet att rensa sin kundstock på mindre givande kunder och på så sätt öka lönsamheten i byrån.

Även inträdesbarriärerna anser vi till stor del är oförändrade och är därmed en anledning till varför konkurrenskraften på marknaden inte förändrats. Vi tror att barriärerna är oförändrade eftersom trots att revisionen blivit efterfrågestyrd är den fortfarande styrd av regler i hur revisionen bör vara upprättad. Detta gör att företagen inte kan anlita vem som helst för en revision då de måste ha en viss utbildning. Det som snarare hade kunnat vara en anledning till varför en förändring för marknaden skulle kunna ske är den möjlighet som ges för substitut att råda på marknaden i och med avskaffandet. Det har efter avskaffandet uppstått handlingar som betraktas av många som ett substitut till revisionsberättelsen. Bokslutsrapporten som infördes i och med införandet av Reko är den rapport som företag som väljer bort revision måste upprätta. Detta hade således kunnat vara det substitut som minskade revisionsbyråernas konkurrenskraft men vi anser att så är inte fallet. Byråerna förklarar att denna rapport för närvarande endast är betraktad som ett internt dokument vilket gör att de kriterier som krävs för att kunna konkurrera med revisionsberättelsen försvinner. Bolagsverket förklarar även att bokslutsrapporten inte behöver skickas in till verket, vilket vi anser förtydligar denna interna karaktär som revisionsbyråerna framhåller att rapporten har. Denna interna karaktär som bokslutsrapporten kännetecknas av kan även bidra till att intressenter till aktiebolag har mindre nytta av denna och således minskar möjligheterna för den att vara ett substitut.

Bokslutsrapportens utformning menar vi således resultera i att det inte råder något substitut till revision, men däremot bör man reflektera kring huruvida det råder substitut för de övriga tjänster som revisorn erbjuder, såsom rådgivning. Många aktiebolag förklarar att de vänder sig till sina redovisningskonsulter för rådgivning och därför anser vi att detta kunde varit ett substitut som hade kunnat förändra revisionsbranschens konkurrenskraft gentemot redovisningskonsulter. Efter vår empiriska studie kan vi dock dra slutsatsen att så är inte fallet i dagsläget eftersom revisorerna

förklarar att revisorerna bidrar med en långsiktighet och ett proaktivt arbete som kan gå förlorad ifall företagen skulle vända sig till en annan aktör än revisorn. Revisionsbyråerna förklarar att de för dialoger med företagen och intressenter kring denna kompetens som revisorerna bidrar med och på så sätt tror vi att detta substituts konkurrenskraft på marknaden kan minska. Emellertid finns det företag som vänder sig till redovisningskonsulter eller väljer bort revisionen men då revisorerna förtydligar att detta främst rör sig om företag där risken som föreligger är väldigt låg så anser vi att detta inte är ett substitut i den bemärkelsen att de konkurrerar mot revisorerna. Dessa företag behöver inte revisorn och är således inte en del av det marknadssegment som revisorerna innehar.

Därför anser vi att det inte existerar några substitut för den säkerhetsställning som revisionen kan ge, vilket även revisionsbyråerna försöker kommunicera ut till aktiebolagen. Aktiebolagen som valt att behålla revisorn förklarar själva att anledningen till att behålla revisorn bland annat kan vara den kompetens som revisorn bidrar med. Kommunikationen tror vi således är anledningen till varför samtliga revisionsbyråers konkurrenskraft är fortsatt stark på marknaden, eftersom förståelse kan nås för intressenter och aktiebolag vilken kvalitet som en revision kan bidra till.

6. Avslutning

I detta avslutande kapitel kommer studiens resultat presenteras i form av en slutdiskussion. Denna kommer sedan utmynna i en reflektion om framtiden och förslag till vidare studier.

6.1 Slutdiskussion

Den slutsats vi kan dra utifrån vår genomförda studie är att både revisionsbyråerna och företag som innefattas av frivillig revision är positiva till förändringen men att effekter och förändringar som revisionspliktens avskaffande kunde ha lett till fram till idag inte har blivit så stora. Detta tror vi framförallt beror på att endast ett år har förflutit sedan revisionsplikten avskaffades. De farhågor som Skatteverket lyfter fram tror vi således kan komma att uppstå, men då det existerar en viss fördröjning av effekterna har de således inte uppstått fram till idag. Denna fördröjning poängteras även av revisionsbyråerna då de förklarar att ett avsägande från revision eventuellt inte ligger högst upp på företagens agenda. Att effekterna i form av kundavhopp inte blivit så stora tror vi således kan bero på den tid som förflutit sedan frivillig revision infördes.

En ytterligare slutsats vi kan dra är att det dock inte bara är tiden som förflutit som kan förklara att effekterna i form av kundavhopp eller förändringar av revisionen inte blivit så stora. Den främsta slutsatsen anser vi vara att relationen har fått allt större betydelse för revisionsbyråerna, vilket byråerna till stor del har förstått och utnyttjat under denna tid inför och med frivillig revision. Att relationerna inte bara har upprätthållits utan även förbättrats tror vi är den främsta anledningen till varför effekterna i form av kundavhopp inte blivit så stora. Förbättringen har skett genom att revisionsbyråerna har bearbetat sin relationsmarknadsföring och strategi inför revisionspliktens avskaffande genom att en tjänsteutveckling har skett vilket till stor del har bidragit till att byråerna kunnat bibehålla sina relationer med företagen. Relationerna har således varit den bidragande faktorn till varför effekterna i form av kundavhopp har blivit så som de blev.

Att revisionspliktens avskaffande inte har lett till en förändring av revisionen tror vi grundar sig i att revisionens syfte är så pass starkt i Sverige. Syftet med revisionen kan man redan utröna genom att gränsvärdena blev så pass låga. Att gränsvärdena blev låga tror vi beror på just detta

syfte som revisionen fyller i Sverige. Att sätta lägre gränsvärden förklarar hur revisionen bidrar med en kvalitetssäkring och hur intressenter vill upprätthålla denna kvalitet. Att intressenterna har ett intresse i att revisionen upprätthåller sitt syfte tror vi även är anledningen till varför ingen förändring av revisionen har skett. Revisionsbyråerna har inte förändrat själva revisionen eftersom förtroendet måste upprätthållas och detta görs genom att uppfylla det syfte revisionen har i Sverige. Förtroende och det starka syftet revisionen har i Sverige tror vi således är anledningen till varför en förändring av revisionsbranschen inte har utvecklats i och med revisionspliktens avskaffande.

Trots att många av de effekter som hade kunnat tänkas uppstå i och med revisionspliktens avskaffande har uteblivit anser vi ändå att några negativa konsekvenser har uppstått. Revisionsbyråerna har trots sin vilja att stå för kvalitet till viss del frångått denna vilja genom att de har utnyttjat revisionspliktens avskaffande till att öka sin egen lönsamhet. Genom att inte informera om revisionens kvalitetssäkring till de minst lönsamma kunderna har de förlorat många av dessa kunder. Detta anser vi är den negativa konsekvensen av avskaffandet men slutsatsen om vad detta kommer att innebära i framtiden tror vi inte kan dras än. Beroende på hur kommunikationen utåt förändras från revisionsbyråerna kommer avskaffandet av revisionsplikten leda till olika utfall, om det blir positivt eller negativt avgörs av hur framtiden utvecklar sig.

6.2 Förslag till vidare studier

Eftersom revisionspliktens avskaffande är en relativt ny förändring anser vi att det kan vara intressant att vidare analysera hur denna relation och kommunikation ut till företagen utvecklas i framtiden. Vi tror att det kommer vara väsentligt för revisionsbyråernas fortsatta konkurrenskraft på marknaden och relationsbyggande att fortsätta sin kommunikation. Det kan således vara intressant att studera hur detta upprätthålls eller förändras med tiden samt vad detta kan ha för betydelse för de effekter som revisionspliktens avskaffande i framtiden kan komma att leda till.

En vidare studie kring tjänsteutvecklingen inom revisionsbyråerna är även väsentlig att genomföra. Det är intressant att analysera hur denna utveckling kan påverka byråerna, både negativt och positivt. En viktig aspekt att undersöka inom denna utveckling kan vara den grönbok som EU utformat för revisionsbranschen, då denna kan påverka vilka möjligheter

tjänsteutvecklingen får.

Då många revisionsbyråer förklarar att det kan uppstå kostnadsökningar för företag som väljer bort revisionen anser vi att det kan vara intressant att reflektera kring huruvida revisionspliktens avskaffande uppfyller regeringens syfte med reformen eller inte. Genom att undersöka företagens förändringar i administrativa kostnader kan slutsatser dras om avskaffandet har bidragit till positiva eller negativa utfall.

Skatteverket har framfört negativa konsekvenser som de tror kan uppstå i och med avskaffandet och därför tror vi det kan vara väsentligt att en studie genomförs hur avskaffandet har påverkat Skatteverket, både kostnadsmässigt och administrativt. Vidare bör man komplettera denna studie med en undersökning huruvida revisionspliktens avskaffande leder till ökade felaktigheter eller inte och hur en granskning av de företag som väljer bort revisionen kommer att utvecklas i framtiden.

Referensförteckning

Böcker

Backman, Jarl (2008). *Rapporter och uppsatser*. Lund: Studentlitteratur

Bryman, Alan & Bell, Emma (2005) *Företagsekonomiska forskningsmetoder*. Malmö: Liber ekonomi

Carrington, Thomas (2010) *Revision*. Malmö: Liber AB

Diamant, Adam (2004) *Revisors oberoende: Om den svenska oberoenderegleringens utveckling, dess funktion och konstruktion*. Uppsala: Iustus

FAR (2005) *Revision: En praktisk beskrivning*. Stockholm: FAR Förlag

FAR (2011) *Samlingsvolymen 2011. Revision*. Stockholm: FAR Förlag

Gummesson, E. (2002). *Relationsmarknadsföring: Från 4P till 30R* (3th ed). Malmö: Liber Ekonomi

Porter, Michael (2006) How competitive forces shape strategy. I Smit, P J *Strategic Planning Readings*. (s. 102-116). Kapstaden: Creda Communications

Wallerstedt, Eva (2009) *Revisorsbranschen i Sverige under 100 år*. Stockholm: SNS Förlag

Tidskriftsartiklar

Balans (2010) Notering: Första åren utan revisionsplikt – så blev det i Danmark. *Balans* nr 3 sid. 11

Berry, Leonard L. (2002) Relationship Marketing of Services Perspectives from 1983 and 2000. *Journal of Relationship Marketing*, 1, (1), 59-77

Berry, Leonard L. (1995) Relationship Marketing of services: growing interest, emerging perspectives. *Journal of the academy of marketing science*, 23, (4) 336-345

Civilutskottet (2010) Sänkt aktiekapital för privata bolag. *Nytt från revisorn* 3, sid 4

Danielsson, Charlotta (2011) Tre av fyra nya bolag väljer bort revisorn. *Balans* nr 6-7 sid. 7

Grahn, Stefan (2011) Revisorer måste bli vassare på sälj. *Balans* nr 8-9 sid. 59

Gremler, Dwayne D, Bitner, Mary Jo & Evans, Kenneth R (1993). The internal Service Encounter. *International Journal of Service Industry Management*, 5, (2), 34-56

Grönroos, Christian (1990). Relationship Approach to Marketing in Service Contexts: The Marketing and Organizational Behavior Interface. *Journal of Business Research*, 20, (1), 3-11.

Hodges, Silvia & Young, Laurence (2009) Unconsciously Competent: Academia's Neglect of Marketing Success in the Professions. *Journal of Relationship Marketing*, 8, (1), 36-49.

Lennartsson, Rakel (2010) Det nordiska undantaget. *Balans* nr 5 sid 22-23

Lilja, Christina & Silfverstolpe, Lotta (2011) Reko – ett lyft för redovisningskonsulter. *Balans* nr 8-9 sid. 31-32

Morgan, Robert, M., & Hunt, Shelby, D. (1994). The Commitment-Trust Theory of Relationship Marketing. *Journal of Marketing*, 58, 20-38.

Rosén, Caroline. (2010) Glöm timmarna och ta betalt för värde. *Balans*, Nr 10, sid. 48.

Porter, Michael (2008) The Competitive Forces That Shape Strategy. *Havard Business Review*, s 25-41

Tönnervik, Olle, Tåhlin, Lars & Johansson, Magnus (2010) Klockan klämtar för revisorn – dags att vakna! *Balans* nr 2 sid. 6-7

Internetkällor

Bokslutsrapporten (2011) *Reko – svensk standard för redovisningstjänster*. [Elektronisk]. Tillgänglig: <http://bokslutsrapporten.se/reko-svensk-standard-for-redovisningstjanster/> [2011-11-23]

Bolagsverket (2010) *Små aktiebolag kan välja att inte ha revisor*. [Elektronisk]. Tillgänglig: http://www.bolagsverket.se/aktuellt/2010/100621_revisor.html [2011-11-21]

Driva Eget (2010) *Äntligen beslut om slopad revisionsplikt*. [Elektronisk]. Tillgänglig: <http://www.driva-eget.se/slopad-revisionsplikt-till-hosten-6137155> [2011-12-06]

Ehrlinders Revisionsbyrå (2011) *Personlig kontakt och långsiktiga relationer*. [Elektronisk]. Tillgänglig: <http://www.ehrlindersrev.se/om-oss-736011> [2011-12-06]

Ehrlinders Revisionsbyrå (2011) *Vill du bli en av oss?* [Elektronisk]. Tillgänglig: <http://www.ehrlindersrev.se/arbete-hos-oss-736081> [2011-12-06]

Ernst & Young (2011) *Vi hjälper ditt företag att nå sin fulla potential*. [Elektronisk]. Tillgänglig: <http://www.ey.com/SE/sv/Services> [2011-12-06]

Ernst & Young (2011) *Våra medarbetare*. [Elektronisk]. Tillgänglig: <http://www.ey.com/SE/sv/About-us/Our-people> [2011-12-06]

FAR (2010) *Frivillig revision nu verklighet*. [Elektronisk]. Tillgänglig: http://www.far.se/portal/page?_pageid=114,360741&_dad=portal&_schema=PORTAL [2011-11-23]

FAR (2010) *Revisionsplikten slopas i Norge*. [Elektronisk]. Tillgänglig:

http://www.far.se/portal/page?_pageid=114,395033&_dad=portal&_schema=PORTAL [2011-12-02]

FAR (2010) *Slopad revisionsplikt i Norge*. [Elektronisk]. Tillgänglig: http://www.far.se/portal/page?_pageid=114,394810&_dad=portal&_schema=PORTAL [2011-12-02]

Frivision (2011) *Norge inför frivillig revision*. [Elektronisk]. Tillgänglig: <http://www.frivision.se/norge-infor-frivillig-revision> [2011-12-02]

Grant Thornton (2011) *Varför väljer allt fler Grant Thornton?* [Elektronisk]. Tillgänglig: <http://www.grantthornton.se/Om-oss/> [2011-12-06]

Grant Thornton (2011) *Våra kontor*. [Elektronisk]. Tillgänglig: <http://www.grantthornton.se/Om-oss/Vara-kontor/> [2011-12-06]

Mazars (2011) *Lediga jobb hos Mazars*. [Elektronisk]. Tillgänglig: <http://www.mazars.se/Start/Karriar/Lediga-jobb-hos-Mazars> [2011-12-06]

PwC (2011) *Företagsfakta*. [Elektronisk]. Tillgänglig: <http://www.pwc.se/sv/om-oss/foretagsfakta.jhtml> [2011-12-06]

PwC (2011) *Revisionsberättelse eller bokslutsrapport – vad behöver du?* [Elektronisk]. <http://www.pwc.se/sv/revision/revisionsberattelse-eller-bokslutsrapport.jhtml> [2011-11-23]

Regeringen (2007) *Ett enklare aktiebolag*. [Elektronisk]. <http://www.regeringen.se/sb/d/9429/a/88418> [2011-11-22]

Skatteverket (2008) *Skatteverkets yttrande*. [Elektronisk]. Tillgänglig: <http://www.skatteverket.se/rattsinformation/remissvar/2008/remissvar2008/13122266808112.5.121b82f011a74172e5880005981.html> [2011-11-21]

SRF (2011) *Bokslutsrapporten – ett nytt kvalitetsbevis för ekonomisk rapportering*. [Elektronisk]. Tillgänglig: http://www.srfkonsult.se/portal/page/portal/srf/om_srf/Avskaffad_revisionsplikt [2011-11-23].

Svenska Dagbladet (2010) *Företag jublar åt slopad revisor*. [Elektronisk]. Tillgänglig: http://www.svd.se/naringsliv/regeringen-slopar-revisionsplikt-for-250-000-foretag_4478435.svd [2011-11-23]

Övriga dokument

Justitiedepartementet (2005) *Begäran om översyn av revisionsplikten*. Stockholm: Justitiedepartementet

Justitiedepartementet (2010) *En frivillig revision*. Stockholm: Justitiedepartementet

Företagarna (2011) *Tio månader med frivillig revision*. Stockholm: Företagarna

Prop 2009/10:204 (2009) *En frivillig revision*. Stockholm: Justitiedepartementet

PwC (2010) *Verksamheten 2009/2010*. Stockholm: PwC

SFS 1999:1079 *Revisorslagen*

SOU 2008:32 (2008) *Avskaffande av revisionsplikten för småföretag*. Stockholm: Justitiedepartementet

Intervjuer

Ehrlinders Revisionsbyrå 2011-11-29

Ernst & Young 2011-11-30

Grant Thornton 2011-11-17

Mats Pålsson 2011-11-17

Mazars 2011-11-14

PwC 2011-11-16

Bilaga 1

Frågeformulär till revisionsbyråerna

- Har ni märkt någon förändring efter avskaffandet på vilka tjänster som ni förmedlar? Om ja, på vilket sätt?
- Har ni märkt någon skillnad i arbetsmängd? Hur har detta i så fall påverkat er byrå?
- Hur stor andel av era klienter var småföretag innan avskaffandet och hur många är det nu?
 - Vid tapp, varför tror ni att det är det tapp? Har ni försökt arbeta mot detta tapp?
 - Vid tapp, hur har ni utnyttjat den tiden som har frigjorts efter att ni fått mindre uppdrag?
- Undersökningar visar att ca 14 % av de 250 000 bolag som haft möjligheten att välja bort revision, har gjort detta. Vad tror ni det beror på att inte fler har valt bort revisorn?
- Närmare 50 % av alla nybildade företag, som startades efter att reformen togs i bruk, har valt bort revisorn, vad tror ni detta beror på?
- Det är ett aktivt val att välja bort revision snarare än ett aktivt val att välja till revision, hur tror ni det kan ha påverkat bortfallet?
- Det har diskuterats om en eventuell kostnadsökning på längre sikt för företagen, hur upplever ni att kostnadsaspekten för företagen har och kommer utvecklas?
- Har ni uppmärksammat om avskaffandet har berört någon särskild bransch mer än någon annan?
- Har ni förändrat er anställningsprocess på något sätt?
- Har ni förändrat er strategi efter avskaffandet? Om ja, på vilket sätt? Om nej, vad beror det på?
- Ni har säkerligen gjort en scenarioanalys vilka effekterna av avskaffande skulle bli, hur skulle du säga att den stämmer överens med de effekter som faktiskt har uppstått fram till idag?
- Hur kommunicerar ni med era kunder nu när det inte är obligatoriskt för alla att använda revisorer? Har kommunikationen förändrats på något sätt?
- Upplever ni att ni har blivit mer styrda av försäljningsargument och marknadsföring sen avskaffandet?
- Vissa företag vi har pratat med uppfattar ingen marknadsföring från er, hur ställer ni er till

det?

- Tidigare har företag uppgett att de inte riktigt förstår hur en revisor arbetar, upplever ni en större transparens numera efter avskaffandet i hur kunderna uppfattar er och vad ni förmedlar till dem?
- Skatteverket har ju visat en oro över ett potentiellt ökat skattefiffel hos de mindre bolagen, hur ställer ni er till denna oro? Har ni förståelse för detta?
- Upplever ni att revisionsbyråerna och tjänsterna ni erbjuder har utvecklat någon form av prispress, en prisförändring på marknaden? Tror ni det kan leda till detta i slutändan?
- Hur känner ni inför en eventuell höjning av gränsvärdena?
- Hur ser ni på utvecklingen av REKO för redovisningskonsulter? Är detta något som kompletterar kvaliteten för företags redovisning även om de inte använde sig av revisor?
- Kan ni se att bokslutsrapporten skulle kunna vara ett komplement till revisionsberättelsen?
- Om ni skulle jämföra de effekter som uppstått i Sverige med de effekter som skedde i de nordiska grannländerna hur ser effekterna ut i Sverige då? Varför är det skillnader/likheter?

Bilaga 2

Frågeformulär till företag som har valt bort revision

- Vilken bransch tillhör ni?
- Är det fler inom er bransch som ni vet har valt bort revision? Om ja, varför tror ni det är så?
- Varför har ni tackat nej till revision?
- Hur har ert arbete förändrats utan en revisor?
- Hur tror ni er arbetsbördan förändras om ni har revisor respektive inte har revisor?
- Sköter ni redovisningen själva eller hur sköts detta?
- Vilka tidigare kunskaper har ni inom redovisning?
- Hur marknadsför sig revisionsbyråerna mot er idag?
- Tar ni hjälp av revisionsbolagen i andra områden, såsom redovisningsuppdrag och skatterådgivning? Eller sköts detta inom företaget?
- Hur tycker ni rapporteringen fungerar till skatteverket?
- Är det lätt att följa de nya reglerna gällande rapportering till bolagsverket och skatteverket?

Bilaga 3

Frågeformulär till företag som valt revision

- Vilken bransch tillhör ni?
- Är det fler inom er bransch som ni vet har valt bort revision? Om ja, varför tror ni det är så?
- Varför har ni tackat nej till revision?
- Hur har ert arbete förändrats utan en revisor?
- Hur tror ni er arbetsbördan förändras om ni har revisor respektive inte har revisor?
- Sköter ni redovisningen själva eller hur sköts detta?
- Vilka tidigare kunskaper har ni inom redovisning?
- Hur marknadsför sig revisionsbyråerna mot er idag?
- Tar ni hjälp av revisionsbolagen i andra områden, såsom redovisningsuppdrag och skatterådgivning? Eller sköts detta inom företaget?
- Hur tycker ni rapporteringen fungerar till skatteverket?
- Är det lätt att följa de nya reglerna gällande rapportering till bolagsverket och skatteverket?